

GENT
OPINIÓ
CULTURA
MOIANÈS
POLÍTICA
CRÒNICA

La Tosca

MOIÀ Març 2021

núm. 799

La pandèmia fa doblar la demanda social
Oficis antics i personatges de Moià: Joan Codina, ferrer
Mor Mercè Bigorra, companya de redacció, professora i ex-regidora

El Moianès ja té diputada

Escorxador Comarcal del Moianès

Zona Industrial
Avda. del Prat, s/n
08180 MOIÀ

Tel. / Fax 93 820 80 84
Mòbil 608 44 21 87
Partic. 93 830 09 20

CONCURS «La qualitat és en el detall»

El formatge del Moianès

www.montbru.com

Es feia llarg, d'obtenir la setmanada. Cada dia se sentia, quan estava activa. On és?

Entre els que identifiqueu correctament on es troba aquest element del poble de Moià farem el sorteig d'un formatge de Montbrú.

Envieu la resposta a latosca@latosca.cat (indicant nom, cognoms i número de telèfon).

La imatge del concurs anterior correspon al fanal modernista del carrer de Richard Wagner, número 3.
La guanyadora ha estat Àngels Vilalta Rovira.

EDITORIAL

Una diputada que s'obre camí, una companya que ens deixa

Una moianesa serà diputada al Parlament de Catalunya per primera vegada. És la Basha Changuerra, fins ara regidora a l'ajuntament. Hi ha precedents de moianesencs al Parlament. En 1980 Alfons Carles Comín va ser escollit diputat pel PSUC; no va poder prendre possessió perquè morí el juliol d'aquell mateix any. En la crònica de l'enterrament a Castellterçol, Jordi Soler Tura posava en valor el Moianès que tan apreciava Comín; el seu fill, Toni Comín, va ser també diputat pel PSC. Carles Puigdomènech, de família moianesa, havia estat diputat al Parlament per UDC (2000-2006) i Dionís Guiteras ho va ser per ERC entre 2012 i 2015. I encara podríem esmentar d'altres parlamentaris vinculats en diferent grau al Moianès, com Joan Puigcercós, Rafael Ribó o Pere Portabella.

Basha Changuerra és, però, la primera moianesa, i afrodescendent, que ocuparà un escó. LA TOSCA fa un resum de les eleccions del 14-F al Moianès. Amb un 77% de vot independentista, la fotografia de la comarca no coincideix amb la del conjunt de Catalunya. Tal com declara a la revista, la Basha va al Parlament amb una agenda clara, i a combatre el racisme que, malauradament, serà present en les discussions de la Cambra. Aquesta pròxima legislatura no anirà pas mancada de reptes, amb la crisi sanitària, social i econòmica que ara fa un any que va arrencar. Una ex-regidora s'obre camí al Parla-

ment. Des de la nostra revista la felicitem i li desitgem encert.

La Mercè Bigorra, una altra dona, ens deixa. D'una altra generació, el fet de ser dona tancava oportunitats formatives, però va poder llicenciar-se a Barcelona i s'incorporà a l'Institut, on va treballar trenta-tres anys. El primer any, alguns la vam tenir de professora i n'ha estat també dels nostres fills. A més del record a la classe, hi ha exalumnes que han transmès la descoberta que els va significar el seu acompanyament en els viatges de final de curs, en una Catalunya que encetava la transició democràtica, com en un viatge a Llançà, en un hotel d'una altra moianesa, on van escoltar per primera vegada en concert Ramon Muntaner. Inquieta i amb voluntat transformadora, es va presentar a les llistes d'esquerra en les primeres eleccions democràtiques de 1979. Aquells anys va tenir també un paper actiu en el grup escènic, en la Junta del Casal i en l'Agrupament Escolta. En les eleccions municipals del 2015 va entrar de regidora en l'equip d'AraMoià de Dionís Guiteras.

La Mercè pertanyia a l'Associació Cultural Modilianum des dels seus inicis. Quan l'any 2012 Modilianum es va fer càrrec de LA TOSCA també s'incorporà al Consell de Redacció d'aquesta revista. És, doncs, un moment de dolor i tristesa per a la nostra associació, que compartim amb altres grups de Moià. En lamentem la pèrdua i traslladem el nostre condol a tota la seva família.

ÍNDEX

Editorial	3
Eleccions 14-F	5
Eleccions al Parlament: al Moianès guanya ... <i>J. Clarà</i>	5
Basha Changuerra, primera moianesa diputada ... <i>J. Font</i>	7
Vida municipal	10
Laia Bonells: «La demanda social s'ha doblat ...». <i>J. Font</i>	10
El voluntariat de Càritas, una feina essencial. <i>J. Riera</i>	12
«Auditoria ciutadana» a la C-59. <i>Fem la C-59 Segura</i>	14
Sopa de lletres	15
Actes i esdeveniments	16
Ni Festa Major d'Hivern ni Carnestoltes... <i>E. Roca</i>	16
Les entitats informen	17
Biblioteca Municipal 1 d'Octubre	17
Encarant el segon trimestre. <i>G. Aztarain, Escola Pia</i>	18
Pescant en aigües tèrboles. <i>J. Costa, Museu de Moià</i>	19
La nova imatge dels Geganters. <i>Geganters de Moià</i>	21
Reprenem les sortides! <i>Hospital-Residència</i>	22
Un quinto diferent. <i>C.E. Moià</i>	23
Moianès	24
800.000 euros en foment de l'ocupació. <i>Consell Com.</i>	24
Caldaus i el «boom» dels jocs de taula ... <i>E. Altarriba</i>	26
El 14-F a l'Estany. <i>D. Prat</i>	28
Notes terçolenques. <i>R. Puig</i>	29
Festa de Sant Sebastià a Oló. <i>J. Canamasas</i>	31
Perfils	32
Partença i llegat d'un mestre. <i>L. Castellví</i>	32
Una mica d'història	34
Oficis antics ... (12): Ferrer: <i>J. Codina. R. Portet</i>	34
Miscel·lània	38
La vila que no volia créixer. <i>Q. Solà</i>	38
Un fruit del confinament: de «Moyà» a «Moià». Plade	38
Premi de poesia. <i>J. Riera</i>	40
Versos diversos... <i>B. Fonts</i>	41
Publicacions	42
Obra de maduresa. <i>J. Ruaiç</i>	42
Llibre. Revistes. Diaris	44
Moviment demogràfic	46
Necrològiques	47
Dades meteorològiques	50

Basha Changuerra
(fot. Josep Font)

LA TOSCA Can Carner. Joies, 11-13 - 08180 Moià · latosca@latosca.cat · www.latosca.cat

Consell de Redacció: Mercè Bigorra, Jaume Clarà, Josep Font, Albert Lozano, Elvira Permanyer, Roser Portet, Josep Riera, Elisa Roca, Josep Ruaiç, Elvira Vilardell
Administració: Eduard Gómez
Disseny de la revista: Soldevila. Disseny i Comunicació — Impressió: Winihard Gràfics, Moià
DL B-4501-1983 — ISSN 2014-5160, 2014-5179 (versió digital) — 8 números l'any. Preu de l'exemplar: 4'5 euros

Edita: ASSOCIACIÓ CULTURAL
MODILIANUM

Amb el suport de

Generalitat de Catalunya
Departament
de la Presidència

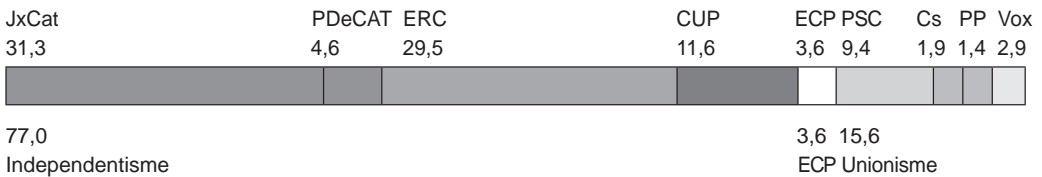
Ajuntament
de Moià

LA TOSCA és membre de l'Associació Catalana de la Premsa Comarcal

ELECCIONS 14-F

Eleccions al Parlament: al Moianès guanya Junts, amb ERC a tocar

Jaume Clarà

En uns comicis al Parlament de Catalunya marcats per les mesures de seguretat a conseqüència de la pandèmia del Covid-19, l'independentisme ha revalidat el triomf, el dia 14 de febrer, amb un resultat global gairebé calcat del del desembre del 2017: 77% dels vots. Llavors, però, la llista de Junts per Catalunya s'imposava a Esquerra per 9,5 punts, mentre que ara aquesta diferència ha quedat reduïda a només 1,8, equivalents a 114 vots. La llista del president Puigdemont s'ha imposat en sis pobles moianesencs (Calders, Castellterçol, Collsuspina, Granera, Monistrol de Calders i Sant Quirze Safaja) i l'encapçalada per Pere Aragonès ho ha fet en tres (Castellcir, l'Estany i Moià); en el desè municipi, Santa Maria d'Oló, s'ha

produït un empat a 200 vots.

Una part del vot independentista procedent de Junts ha anat a l'ara extraparlamentari PDeCAT, que al Moianès ha estat la quarta força més votada, amb el 4,6% dels sufragis. La CUP, per la seva banda, que ha vist elegida com a diputada la moianesa Basha Changuerra, ha augmentat més de tres punts els seus resultats, fins a l'11,6%, i superant el 14% a Calders, Granera i Monistrol de Calders, el 15% a Castellcir i el 17% a Santa Maria d'Oló; a Moià, paradoxalment, han estat lleugerament per sota de la mitjana (11,2%).

Amb uns Comuns que només es mouen una dècima en el seu percentatge (3,6%), la resta de l'escenari polític veu com el PSC recupera part dels seus vo-

Les meses electorals de Moià es van posar enguany al Pavelló (fot. Xavier Rius)

tants (9,4%, per sobre del 10% a Castellterçol i Moià, i del 13% a Sant Quirze Safaja) i, sobretot, la irrupció de la ultradreta de Vox, que frega el 3% amb un màxim del 7% a Sant Quirze Safaja. L'increment

d'aquest partit va en detriment de Ciutadans (1,9%) i el Partit Popular (1,4%), que només superen el 5% a Sant Quirze (poble on el vot unionista s'enfila al 32,1%, el doble que en el conjunt comarcal).

	Part.	JxCat	ERC	CUP	PSC	PDeCAT	ECP	Vox	Cs	PP
Calders	557 66,6	203 36,9	157 28,6	77 14,0	33 6,0	34 6,2	8 1,5	15 2,7	7 1,3	8 1,5
Castellcir	340 62,7	85 25,4	112 33,4	53 15,8	20 6,0	7 2,1	17 5,1	17 5,1	6 1,8	-
Castellterçol	1.200 60,1	396 33,7	334 28,5	112 9,5	135 11,5	56 4,8	50 4,3	33 2,8	19 1,6	14 1,2
Collsuspina	220 76,1	99 45,8	56 25,9	19 8,8	15 6,9	6 2,8	12 5,6	2 0,9	1 0,5	1 0,5
l'Estany	249 73,4	81 33,2	86 35,3	27 11,1	16 6,6	15 6,2	6 2,5	3 1,2	3 1,2	1 0,4
Granera	54 72,0	20 37,0	17 31,5	8 14,8	4 7,4	3 5,6	-	-	-	-
Moià	2.603 56,9	737 28,7	777 30,3	287 11,2	295 11,5	127 5,0	106 4,1	77 3,0	59 2,3	43 1,2
Monistrol C.	356 59,6	119 33,8	106 30,1	50 14,2	25 7,1	15 4,3	9 2,6	17 4,8	3 0,9	2 0,6
St. Quirze S.	302 63,5	83 27,8	64 21,4	15 5,0	41 13,7	18 6,0	14 4,7	21 7,0	17 5,7	17 5,7
Sta. M. d'Oló	588 70,1	200 34,5	200 34,5	102 17,6	23 4,0	18 3,1	8 1,4	4 0,7	5 0,9	6 1,0
Moianès	6.469 61,2	2.023 31,3	1.909 29,5	750 11,6	607 9,4	299 4,6	230 3,6	189 2,9	120 1,9	92 1,4

Mesures especials de protecció en la darrera hora (fot. Xavier Rius)

Basha Changuerra, primera moianesa diputada al Parlament de Catalunya

Josep Font

Basha Changuerra (fot. J. Font)

La Basha va néixer a Barcelona, a la Maternitat, de pare guineà i de mare cordovesa. Va estudiar disseny d'interiors i va exercir poc de dissenyadora, allà al 2007. Ara estudia integració social. Treballa a la CUP com a alliberada des de les eleccions municipals del 2019. No hi ha estat encara mai, a Guinea. Hi ha una dictadura llarga, allà.

És com un repte, anar a un país on hi ha tanta repressió. Els meus pares hi viuen. Preveien jubilar-s'hi, i ja fa uns quants anys que van tornar-hi, tot i que vénen a Catalunya sovint.

Amb aquests orígens, com et defines?

Com a afro catalana. Al Parlament de Catalunya no n'hi havia hagut mai cap, encara, de diputada afrodescendent. I en aquesta legislatura hi coincidirem tres, amb Jessica González [En Comú Podem] i Ignacio Garriga [Vox].

Quina paradoxa, trobar-te al Parla-

ment amb una persona del mateix país, però a l'altre extrem de l'espectre polític!

L'Ignacio és l'expressió d'una fotografia bastant realista de la societat guineana. Explica com va operar la colònia espanyola, els estralls que va fer el franquisme en la societat. M'ho pregunten molt, aquests dies, a la premsa. És clar que pel fet de ser afrodescendent o per ser una persona no blanca no vol dir que no siguis antiracista. Amb tots els respectes per les ideologies, que existeixi un artefacte com Vox és una anomalia en les institucions. La condemna del discurs d'odi s'ha de mantenir, siguin d'on siguin les persones que el professen.

¿T'has sentit mai com la quota «negra» del partit, que sempre queda bé a la foto?

Això també m'ho pregunten molt. A la CUP és difícil que això passi, perquè allà a més de semblar has de ser. Has de tenir una militància a escala social, al carrer, perquè són els teus companys qui t'han de proposar. Estic, per exemple, a la cooperativa de serveis AfroFemKoop. Som unes quinze dones afrodescendents. Tenim un perfil d'emprenedoria. Mancomunem els serveis bàsics de gestió.

Cal mirar la societat d'una manera no paternalista, no assistencialista, que és el racisme que practiquen sovint des de les esquerres. Nosaltres fem un treball molt de base, de carrer, i que es veu en el nostre discurs. Altres partits han incorporat abans aquesta tipologia de persones a les llistes, però aquest fet no ha anat acompanyat d'un canvi en el discurs.

Escrivies en un article que «negre no s'hi neix, sinó que te'n fan». Com ho

expliques, això? ¿Sou més persones, a Moià, de Guinea?

Quan dic «de negre te'n fan», en relació al discurs de Simone de Beauvoir, és perquè negre és una categoria política en l'entorn on vius. Si estàs en un context blanconormatiu, perceps que ets diferent quan t'ho fan notar els altres. A casa, amb la família, això no ho perceps, no ho interioritzes. A Moià la majoria són de Mali, Gàmbia, Senegal. No conec ningú més que vingui de Guinea.

Fa cinc anys Moià va arribar als 6.000 habitants. Dèiem llavors a LA TOSCA que n'hi havia 649 d'origen estranger, procedents de 48 estats diferents. [En el 2015 hi havia 155 persones de Mali.] No són com comunitats invisibilitzades?

Sí, i tant. És que tendim a pensar que tot s'ha d'homogeneïtzar. Una persona del Senegal no té res a veure amb una altra d'Etiòpia. Tenen en comú, a més de l'origen cultural africà, l'opressió pel fet de ser negre, i això uneix bastant. Es genera, a més, una segregació autoimposada per supervivència: busques el semblant o l'igual per sentir-te més protegit. Això ho hem dit des de Capgirem, ens hem de relacionar d'una forma més horitzontal, entre iguals, entenen la riquesa que podem aportar els uns als altres, no pensant que siguin com tu. Tots hem de fer esforços.

Amb els resultats electorals, anem cap a una societat cada vegada més polaritzada?

Sí, en els moments de crisi social i econòmica com els que estem patint ja passen, aquestes coses. Les dretes sempre puguen en aquestes situacions. Tot i això, la pujada de les esquerres cal valorar-la molt. És veritat que Vox ha irromput amb força, però les dretes han perdut pes. El vot de Ciutadans i el vot del PP s'han mogut cap allà, però ara això s'instrumentalitzarà d'una forma diferent, a les institucions.

Al Moianès la CUP heu estat la tercera força. Teniu l'alcaldia de Monistrol de Calders. El resultat màxim a la comarca ha estat a Oló, amb un 17,6%. Aquest és el vostre sostre electoral?

Esperem que no, que no sigui aquest el nostre sostre. El nostre és un camí de llarga durada, que hem d'anar fent. A la comarca cal ressaltar també que l'extrema dreta ha tingut poca força, cosa que és positiva.

Creus que podria haver-hi conselleres de la CUP en el pròxim Govern?

Les negociacions són sobre la taula i nosaltres no ens tanquem a res. Segur que els equips negociadors arribaran als consensos necessaris.

Com veus el que passa al carrer amb motiu de l'empresonament de Pablo Hasél?

És molt significatiu. Tenim un jovent que ens està dient prou. Cal una mirada llarga i una anàlisi profunda de les causes que ens porten aquí. No parlem només de contenidors cremats o de la llibertat d'expressió vulnerada. Estem veient tota una generació que es talla, perquè no té futur. Les polítiques desenvolupades els han aturat totes les expectatives. Això és el que ens estan dient i que, en cap cas, la repressió no pot ser la resposta. És que la situació que viuen els joves és molt violenta. Aquest debat també l'hem tingut aquí a Moià, amb motiu de les pintades. No podem assenyalar «el dit que assenyala el sol». Les destrosses materials que s'estan produint s'han de llegir en funció del que estan demanant i estan reclamant. L'expressió del jovent, que s'està ofegant, és el que hem de saber llegir.

Com veus el futur social de Moià?

A l'ajuntament hem posat les bases per a atendre les urgències. Amb el Pla de Xoc sabem com fer-ho. Però això és anar apagant focs. Portem onze mesos d'excepció. La falta de recursos a l'atenció primària i les limitacions en la vacunació

faran que la crisi econòmica s'allargui. Cal anticipar-se. A Moià el Pla de Xoc ha servit per a pal·liar, però cal preveure coses.

Ha influït la teva trajectòria com a regidora per a arribar al Parlament de Catalunya? Què hi aportarà el fet de ser de Moià?

Sí, es clar que ha servit per a conèixer els processos i la burocràcia requerida amb vista a tirar les coses endavant. Tu tens una idea i un projecte, però els passos que cal fer per a garantir-ne l'aprovació han estat un aprenentatge enriquidor. Les dinàmiques són diferents, al Parlament i a l'ajuntament, però és important que les diputades del Parlament coneguin el territori i la seva problemàtica: les polítiques són barcelonacèntriques, i una visió global i transversal és important.

Haver estat escollida diputada canviarà molt la teva vida? Has copsat reaccions al carrer?

El meu ritme de vida canviarà, sí. N'haviem parlat molt a casa, a fi de poder compartir les tasques. Em vaig concentrar molt en la campanya sense pensar més

enllà, sense fer-me cabòries. He procurat tenir la confiança de la meva gent per a poder sostenir-me. Com a bona afrodescendent sóc molt comunitària. Per a mi, és molt important sentir-me recolzada per la meva comunitat i em feliciten molt, pel carrer. He sentit amor, sí.

El racisme i els temes socials formaran part de la teva agenda al Parlament?

Sí, jo tinc molt clar, com a activista, com a militant, com a persona que ve del carrer, quina és la meva agenda i el que vaig a fer-hi. Vaig a portar l'antiracisme en els fonaments del nou país, a la taula del Parlament, en totes les àrees que siguin de la nostra competència.

Preveus debats molt acalorats amb Ignacio Garriga?

Si aquest és el to, haurà de ser el to. A l'extrema dreta no se li ha de deixar ni un alè, això és així. La nostra aposta serà que cap agressió no quedi sense resposta. Els discursos d'odi són agressions verbals envers la ciutadania i no els deixarem pas respirar, no.

Basha Changuerra s'ha convertit en la primera diputada del Moianès (fot. J. Font)

VIDA MUNICIPAL

Laia Bonells: «La demanda social s'ha doblat, pel Covid-19»

Josep Font

Laia Bonells (fot. J. Font)

Encara no fa dotze mesos que havíem parlat amb Laia Bonells a LA TOSCA sobre el Covid. El mes de maig la pandèmia començava a impactar fort. És la regidora —entre altres competències— de serveis socials i la tercera tinent d'alcalde. Ara, a un any de l'inici de la pandèmia a Moià, volem actualitzar els impactes o els estralls que ha causat en la demanda de serveis socials. La primera resposta ja ho deixa ben clar.

La demanda s'ha duplicat, potser fins i tot més, en relació al que teníem abans del coronavirus. I s'ha multiplicat per dos en peticions de menjar. Compte, perquè estem parlant d'alimentació crua i pelada. És la base de la subsistència, això.

Vénen a demanar aliments famílies que no estan en un grau extrem de pobresa, segons els barems de serveis socials. No compleixen tots els requisits, però s'han trobat de cop amb uns ERTOS que no cobren o bé han coincidit els dos membres de la parella sense feina. Són famílies que mai no havien necessitat venir a serveis socials, i ara, de cop, es troben amb una dràstica disminució d'ingressos. Se'ls ha acumulat una mica tot i l'alimentació és una petició que no es pot pas negar.

Quin és el perfil d'aquestes famílies? Són predominantment persones immigrades extracomunitàries?

No, i ara! Aquesta és la novetat. Són persones que viuen al poble des de fa molts d'anys. Molta gent de Moià, de sempre. No és tot immigració. Tenim uns nous usuaris que mai no havien vingut. Segons com, ha passat al revés: a les famílies immigrades de països extracomunitaris que estan en una situació precària, no els ha

afectat tant la pandèmia, són més «estables». En primer lloc, perquè treballen en el sector primari o en fàbriques. Altres tenen prestacions socials com la renda mínima garantida, que han continuat ingressant. Aquestes no s'han vist gaire alterades. Ara tenim nous perfils: persones que mai no havien vingut, de rendes fins i tot mitjanes, que s'han trobat que els dos adults han perdut la feina de forma simultània.

Hi ha gent que diu que alguns immigrants no paguen a les botigues. Què és el servei de la targeta moneder?

És per a la compra de producte fresc. És un programa que tenim estipulat amb la Diputació de Barcelona. Se centra en productes frescos i de primera necessitat. Els imports de la targeta estan estipulats en funció de la situació econòmica i del nombre de membres de la família. És com si fos una targeta de crèdit, quan van a comprar. Ara tenim unes 25 o 30 targetes. Són trimestrals: unes famílies ho requereixen un trimestre o dos i altres ho necessiten de manera més llarga.

I quina és la relació de l'ajuntament amb Càritas? ¿Fan molta feina, amb el Banc d'Aliments?

A tot Catalaunya, per a accedir al Banc d'Aliments cal que les entitats del tercer sector estiguin coordinades amb els ajuntaments. Càritas té un conveni amb l'ajuntament. Les persones i famílies primer han de passar per serveis socials. Després de l'entrevista i la revisió de documentació econòmica i social, es pren una decisió. Càritas obté els aliments del Banc d'Aliments i de donacions de particulars i empreses. Des de l'ajuntament els ajudem amb el transport.

A Moià s'han posicionat altres col·lectius, com la Xarxa de Suport.

Com et deia abans, és imprescindible disposar d'una identitat. Ells no han fet cap conveni amb l'ajuntament, i segur que poden fer moltes coses, però aquest

tipus de servei que tenim pactat amb entitats del tercer sector no és possible de gestionar sense aquests requisits.

Hem parlat d'alimentació. També deu haver-hi problemes per al pagament dels subministraments i del lloguer.

És constant que al llarg de l'any hi hagi famílies que no puguin pagar els subministraments (electricitat, aigua...). Ara, però, s'ha vist un increment en famílies que no poden pagar el lloguer. Aquí hi ha diferents vies. Hi ha un programa amb la Generalitat per a fer-hi front, però això requereix un compromís també per part del propietari. El llogater es posa en contacte amb el propietari i aquest ha d'assegurar que no iniciarà cap procés de desnonament. La Generalitat és clara en aquest programa: no ens posarem a ajudar a pagar un lloguer si després el propietari els fa fora. Als llogaters també els costa, perquè no és tan senzill arribar a aquest acord.

De quina magnitud parlem? D'una desena de famílies? Veurem un dia desnonaments a Moià?

D'una desena? Segurament, potser fins i tot més. Fins ara a Moià no hi ha hagut cap desnonament forçat. S'han aconseguit pròrrogues, sobretot si els propietaris són grans tenidors. Si el propietari és un privat, la situació es diferent, perquè el particular pot haver de menester també aquests ingressos. Hi ha ajuts de la Generalitat per a la fiança d'un nou pis de lloguer. Des de l'ajuntament, si no arriben els altres, també podem pagar un lloguer. Ara bé, cal que els llogaters tinguin un pis, i a Moià n'hi ha ben pocs de disponibles.

Quina previsió teniu sobre l'evolució de la crisi social?

Aquest primer trimestre del 2021 hi ha casos de desnonaments que encara no tenim del tot lligats. A Moià hi ha poc habitatge lliure disponible. Jo crec que el 2021 serà bastant més dur que el 2020.

Els ERTO's es van cronificant. Preveiem una situació difícil. De fet, ara ampliem el personal perquè la demanda social és tan elevada que no donem l'abast amb el personal que tenim en plantilla. Ara hi ha una treballadora social i una educadora social. Hi ha un suport administratiu i una treballadora social més, a jornada completa, que volem ampliar encara un any. Quatre persones treballant-hi.

Fa un any parlàvem de l'escenari que vas trobar a l'ajuntament. Deies que vas trobar molta més feina del previst. Com ho veus, ara?

Exponencial, amb la pandèmia toca educació, gent gran, les residències, serveis socials. Crec que ens en sortim proud, bé, malgrat tot. A l'inici va ser molt dur,

per la situació als centres residencials. Tenim la situació ben encarrilada. La vacunació de la gent gran ha anat molt ràpida.

Acabem la conversa amb la Laia explicant que també parlarem amb la Basha, la primera regidora d'un ajuntament del Moianès que serà diputada del Parlament de Catalunya.

Com a regidora i ciutadana estic molt contenta, perquè, malgrat les diferències que puguem tenir com a grups municipals, crec que és una persona molt vàlida; és molt perseverant, treballa molt per les idees en què creu. Penso que farà una gran feina, al Parlament, segur, i que en sentirem a parlar. Jo estic molt contenta.

El voluntariat de Càritas, una feina essencial

Josep Riera

La vintena llarga de voluntaris que treballen a Càritas de Moià, sigui de manera fixa o eventual, fan possible que moltes famílies de Moià i del Moianès puguin disposar d'aliments i de roba del tot necessaris. Aquesta és una feina poc coneguda i a vegades fins i tot poc valorada. Tal com explica la regidora de Serveis Socials de l'Ajuntament de Moià, Laia Bonells, al nostre company de redacció Josep Font, la pressió de la pandèmia ha obligat més famílies a demanar ajut. Actualment, i amb coordinació amb els Serveis Socials de l'Ajuntament, Càritas atén un centenar de famílies, la majoria residents a Moià, però també d'altres municipis, com ara Castellterçol o Collsuspina. És una de les xifres més altes de totes les Càritas de la diòcesi de Vic. Aquesta entitat social té la sort de poder comptar —a més a més de les dotacions del Banc d'Aliments— amb el valuós ajut de força empreses i botigues d'alimentació de la comarca, la qual cosa permet

d'aguantar les existències en els magatzems, a diferència d'altres poblacions que no tenen aquest suport. Càritas de Moià també col·labora, puntualment i dins les seves possibilitats, amb el pagament de matrícules d'estudis, factures mèdiques, lloguers o despeses de farmàcia a famílies necessitades. Aquests recursos provenen de subvencions de l'Ajuntament de Moià, del Consell Comarcal del Moianès i de donatius d'empreses, d'entitats i de particulars. Tots els aliments que es lliuren als participants compleixen els requisits sanitaris i, periòdicament, es fan inspeccions. Finalment, cal comentar que Càritas té plantejat de fa anys un repte necessari: canviar la ubicació dels locals. Les dependències actuals als baixos de la rectoria són poc funcionals, ja que la descàrrega de camions i furgonetes dins el recinte de la plaça Major és força complicada. Fins ara s'han fet moltes gestions, però encara no ha estat possible de concretar cap millora.

FÈIEM
FEM
FAREM

Polítiques feministes

8 DE MARÇ

Dia Internacional de les Dones
La lluita era, és i serà **feminista**

#8M #DiaDeLesDones
www.diba.cat/diadones

Diputació
Barcelona

«Auditoria ciutadana» a la C-59

Plataforma Fem la C-59 Segura

El propassat 20 de desembre la plataforma Fem la C-59 Segura vam muntar una parada a la Fira del Tió de Moià. Volíem acostar-nos a tots aquells col·lectius que no usen les xarxes socials (el nostre principal canal de comunicació), ampliar el nombre de signatures, visibilitzar-nos i poder parlar cara a cara amb altres agents del territori també preocupats per les deficiències de la carretera C-59. Estem convençuts que, si volem un any 2021 carregat de millores (no sols en qüestions de salut), cal continuar reclamant inversions a la carretera i buscar un consens ampli a nivell de comarca.

Per això, aprofitant que el Departament de Territori i Sostenibilitat de la Generalitat de Catalunya està redactant una auditoria de seguretat viària a la carretera, en què farà una valoració econòmica del cost d'arreglar-ne les deficiències, creiem que és el moment per a fer-los arribar el punt de vista dels usuaris. El projecte de la Generalitat només inclou un tram de la C-59 del Moianès, però volem aprofitar l'ocasió per a remarcar totes les deficièn-

cies que hem detectat a la carretera, més enllà de la comarca.

Durant el mes d'abril ens agradaria enviar a la Generalitat una «auditoria ciutadana» amb les deficiències i per això fem una crida perquè ens ajudeu a fer més plural i sòlid el document. Volem comptar amb la col·laboració de tot tipus d'usuaris (ciclistes, estudiants, conductors de vehicles pesants, transportistes, entitats, administracions, etc.). Ens hauria agradat d'organitzar una jornada participativa en què es posessin en comú totes les valoracions, però les restriccions pel Covid-19 ens ho impedeixen, de manera que us encoratgem a fer-nos arribar les vostres aportacions per Google Forms (<https://bit.ly/3pGeyW6>) o per correu electrònic (c59segura@gmail.com) abans del 27 de març.

La nostra voluntat és que el document s'estructuri en les nou principals deficiències que hem detectat a la carretera, i us demanem que ens ajudeu a vestir-lo amb fotografies, opinions, esquemes o mapes dels inconvenients que detecteu a la via.

Integrants de la plataforma Fem la C-59 Segura

Cadascuna de les vostres aportacions s'assignarà a una d'aquestes deficiències:

- Amplada de la calçada insuficient.
- Ferm en molt mal estat.
- Problemes amb la fauna.
- Interseccions perilloses.
- Barreres de seguretat i abalisaments deficients.
- Revolts perillosos o sense visibilitat.
- Travesseres urbanes poc còmodes.
- Senyalització deficient.
- Altres.

El propassat mes de juliol ens vam reunir amb el secretari d'Infraestructures i Mobilitat, Isidre Gavín, i amb el director general d'Infraestructures de Mobilitat, Xavier Flores, i els vam explicar les nostres demandes: 1) Fer una presentació pública del projecte; 2) Comprometre's a fer la C-59 segura; 3) Concretar les millores en un calendari.

Pocs dies més tard, pel novembre,

el conseller de Territori i Sostenibilitat, Damià Calvet, també va fer una visita al Consell Comarcal del Moianès. El balanç d'aquestes trobades és molt positiu, perquè evidència que tots compartim la necessitat d'actuar a la carretera.

D'altra banda, tenim molt clar que els 1,5 M€ promesos són clarament insuficients i això fa que hàgim de persistir fins a aconseguir un calendari d'inversions sostingudes durant els pròxims anys fins que la C-59 sigui una carretera segura i s'hagin solucionat les deficiències detectades.

Per això demanem la vostra ajuda i així, entre tots, poder fer la C-59 segura. Estem convençuts que aquesta «auditoria ciutadana» no serà un treball en va, sinó una empenta per a assolir l'objectiu comú. Ajudeu-nos a fer possible la presentació del projecte, amb la vostra col·laboració. Tots els usuaris en som perjudicats!

SOPA DE LLETRES

Elvira Permanyer

Z	U	O	C	R	A	L	E	M	A	P	O	S
X	I	R	U	C	A	E	Q	Y	P	A	M	A
I	W	L	M	T	B	O	A	T	A	N	P	B
T	S	A	C	E	M	T	R	A	Z	T	R	R
P	A	T	E	U	Q	A	J	E	Q	A	O	I
V	S	E	D	U	M	R	E	B	K	L	Z	N
L	E	W	I	S	E	D	N	E	P	O	D	E
Q	O	E	K	M	Y	S	E	R	U	N	S	S
K	A	T	I	U	S	Q	U	E	S	S	L	P
P	E	R	K	I	N	S	N	T	Y	X	C	I
P	I	Y	R	R	B	C	A	C	E	B	E	R
M	C	A	R	D	I	G	A	N	R	A	R	I
I	N	I	U	Q	I	B	D	V	A	M	B	A

Peces de vestir i calçar

Busqueu el nom de catorze peces de vestir i calçar els noms de les quals són epònims (terme, nom comú o indret que prové —coincideix o és un derivat— d'un nom propi). Podeu trobar els noms a la pàgina 42.

ACTES I ESDEVENIMENTS

Ni Festa Major d'Hivern ni Carnestoltes...

Elisa Roca

Durant el mes de gener, i encara immersos en el mar de restriccions que limitaven qualsevol activitat que aplegués un nombre de persones una mica elevat, hom no va poder gaudir de la Festa Major d'Hivern. Només es van mantenir, amb les mesures anti-Covid en ordre, els oficis solemnes a l'església parroquial, honorant sant Antoni Abat, el diumenge dia 17 de gener, i sant Sebastià, el dimecres dia 20. Cal destacar les excel·lents interpretacions de Gerard Romeu Bas i Dani Vallejo tocant l'orgue i el goig que feien els membres de la junta dels Tres Tombs, abillats amb jerseis amb el logotip de l'associació i amb la bandera assistint a l'ofici del dia de Sant Antoni. Per descomptat, tres dies després, a la vigília i el mateix dia de Sant Sebastià, no es van ballar els garrofins i la resta d'actes posteriors relacionats amb la festa major es van suspendre. Ni danses, ni sardanes i amb el pressentiment, donades les circumstàncies, que els Tres Tombs tampoc no es durien a terme, com així va ser. Ni lliurament de banderes, ni sopsars, ni botifarrades, ni serenates de

grallers als administradors i, evidentment, la cancel·lació de la tradicional cavalcada dels Tres Tombs.

Amb l'afegitó que, mirant ja cap a la Setmana Santa, les celebracions del dijous llarder i del Carnaval van ser ben aigualides. Tanmateix, les escoles ho van celebrar a porta tancada el divendres dia 12 de febrer, i la colla del Cau va inventar un «Caunaval» virtual que acabava amb tres premis a qui hagués superat amb nota els reptes que proposaven —la tradicional rua infantil es va desestimar des del primer moment—. La biblioteca va donar visibilitat a aquestes dates fent tallers no presencials. Lliuraven el material a la canalla i, això sí, els demanaven de penjar les fotos, un cop disfressats, a les xarxes socials. Des d'aquestes també es van publicitar llibres sobre com maquillar-se i com guarnir-se.... Finalment, i tal com se suposava, es va descartar la rua de Carnestoltes de Moià.

És d'agrair la inventiva de tots plegats per no sucumbir a la desídia a què ens vol arrossegar el maleït virus.

Ofici de Sant Antoni (fot. Tres Tombs)

LES ENTITATS INFORMEN

Biblioteca Municipal 1 d'Octubre

Durant tot el mes de gener la biblioteca va acollir l'exposició fotogràfica *Recordar també es despertar*, de l'artista Eva Salvador, una proposta artística i social realitzada als carrers d'Atenes amb la intenció de construir, reescriure i repensar sobre i a partir del record. El dia 22 de gener es va fer a l'Auditori la xerrada sobre l'exposició, amb la col·laboració del Cercle Artístic del Moianès, en la qual Eva Salvador ens va explicar que aquest projecte es pogué realitzar gràcies a l'organització grega Steps, que té com a objectiu que les persones que pateixen exclusió social puguin arribar a ser autosuficients.

La tertúlia literària del mes de gener es va fer en format virtual, conduïda pel filòleg moianès Pep Monsech, sobre la novel·la *Sula*, de l'escriptora i Premi Nobel de Literatura Toni Morrison.

El mes de febrer s'ha pogut veure l'exposició *La restitució de la memòria: pintures 2021*, de l'artista moianès Klem.

El taller de Carnestoltes es va poder fer des de casa: la Biblioteca va proporcionar un sobre amb les instruccions, les

plantilles i altres coses per a fer les mascaretes, tot el material necessari per a crear uns complements fantàstics a fi de disfressar-nos en família.

Els dies 10 i 24 de febrer, amb els alumnes de 6è de l'Escola Pia i de l'Escola J. Orriols i Roca es va dur a terme el taller de teatre i poesia a càrrec de Montse Vilà, de TeatrArt, a les escoles mateix. La poesia serveix d'excusa per a treballar l'expressió oral. De forma lúdica es parla de la importància de diferents elements que intervenen en la comunicació, posant especial atenció en la interpretació del text.

La tertúlia del mes de febrer es va fer sobre la novel·la *Gilead* de Marilynne Robinson, conduïda per Marian Baqués, en format virtual.

Durant els mesos de gener i febrer la Biblioteca ha continuat acollint visites escolars, en les quals s'ofereix una breu explicació sobre els serveis que proporciona, un taller relacionat amb una efemèride o un conte i, finalment, préstecs per a l'aula.

Imma Bové, Núria Xandri i Aniol Coma, en el Taller de Carnestoltes de la Biblioteca

Encarant el segon trimestre

Giannina Aztarain i Jò, directora de l'Escola Pia de Moià

Comencem el segon trimestre amb la mateixa il·lusió, les mateixes ganes i el mateix rigor que sempre, havent après ja algunes coses sobre el «nou funcionament» a l'escola, i és que tenir un trimestre a la butxaca sense haver hagut de patir cap «mal major» ens ha donat força i confiança per a encarar aquest segon trimestre del curs amb optimisme.

Malgrat saber que en qualsevol moment es pot torçar tot, és important tenir les coses planejades (enguany més que mai) i en la mesura possible continuar amb el *handicap* de no deixar de fer res, sinó de tornar-nos a reinventar tantes vegades com convingui.

Si vam poder acabar el trimestre amb uns Pastorets a casa de tots els alum-

nes gràcies a les noves tecnologies i la bona voluntat de mestres i famílies, també podem repensar les festes que encaren aquesta segona part del curs.

Missatges del Patge que ens arriben per correu electrònic, xocolatades confinades, festes de Carnestoltes privades... i és que poder continuar amb el calendari festiu del centre viure i reviu les festes des de l'escola és bàsic per a tota la comunitat educativa i, en especial, per a mestres i alumnes. Aquests ens han en-

senyat que són els primers que no hi posen cap pega i que s'ho prenen tot des del millor caire. Veure'ls córrer pel pati mascareta amunt, mascareta avall, saber on són els límits físics per a no sortir del grup bombolla sense que això sigui un inconvenient, és senyal que són molt més flexibles i s'adapten molt millor que els adults a les noves circumstàncies. Com sempre diem, n'hem d'aprendre molt, d'ells.

El temps (i la pandèmia) ens ha ensenyat que les noves tecnologies són una oportunitat per a acostar-nos a moltes llars i fins i tot fer la vida un xic més fàcil.

Poder assistir a una reunió sobre neuroeducació des de casa o participar en un acte de l'escola a través de les xarxes, avui en dia, és una realitat que ha vingut per quedar-se; i que si ho sabem aprofitar i utilitzar com cal pot ser un guany per a tothom, a fi de poder arribar a més gent i de la manera més còmoda.

Així i tot, volem (com molta gent) tornar a l'escola de sempre; l'escola oberta a les famílies, al poble, una escola participativa i plena de vida. Mentrestant, continuarem adoptant les mesures necessàries per a fer que tot això passi com més aviat millor.

Fot. Escola Pia de Moià

Pescant en aigües tèrboles

Jofre Costa, Museu de Moià

Fa un any del primer cas de coronavirus detectat a Catalunya. Va ser el 25 de febrer del 2020. Aquell tímid tret de sortida no feia pas presagiar la magnitud dels esdeveniments que ens tocaria de viure i les repercussions que se'n derivarien. De les 500.000 persones contagiades, 20.000 no han pogut vèncer la batalla; potser un últim avís per a l'*Homo technologicus*, amo i senyor d'un món cada cop més desnaturalitzat. I un servidor es pregunta: Quina diferència hi ha entre la nostra espècie i un virus? Necessitem un hoste per a viure, ens reproduïm fins a col·lapsar-lo i, quan aquest ja no ens serveix, en busquem un de nou. Fa milions d'anys que anem evolucionant en contacte amb virus i bacteris. Un tens però harmònic equilibri que regula la supervivència del planeta Terra. De moment, continuem aquí, al peu del canó, adaptant-nos com a espècie i societat, fent examen de consciència i intentant *pescar en aigües tèrboles*.

El món de la cultura tampoc no ha quedat exempt d'aquesta forta sotraga-

da. Molts museus i equipaments turístics s'han vist abocats a abaixar la persiana de manera permanent. Els que encara seguim dempeus hem hagut d'adaptar-nos, de reinventar-nos, de fer allò que ens escau com a espècie: acceptar el repte del desconegut i somiar amb noves terres repletes d'oportunitats. Així, doncs, el tancament forçós de l'activitat quotidiana del museu ens va empènyer a millorar el nostre servei i a buscar noves maneres d'arribar als nostres usuaris.

Ulls posats a l'aigua, cop de canell i la xarxa vola cap a l'aigua! La despesa derivada de l'estructura del Museu de Moià se sufraga gràcies als ingressos propis de la institució (43%) i a l'aportació que hi fa l'Ajuntament de Moià (23%). Si heu sumat els percentatges veureu que ens falta un 34% d'ingressos. Aquest és el percentatge que destinem a projectes, a fer créixer l'equipament. D'on surten aquests diners? Toca pescar subvencions! En aquest sentit, tenim la sort de comptar amb una gran professional, la nostra directora-gerent, Marta Fàbrega Gallaguet.

Gorg del Toll al pas del temporal Glòria (fot. Museu de Moià)

Moianesa d'origen, va iniciar el seu periple al museu a l'edat de vint-i-dos anys, col·laborant conjuntament amb l'Araceli Moral Ramírez, «Lali», en la formació del projecte educatiu de la institució. Han passat molts anys i la Marta s'ha convertit en una gran pescadora. Ella sap interpretar el riu com ningú i sap on llançar l'aparell de pesca per a treure'n el major profit. Enguany, la quantia que s'ha aconseguit via subvencions de la Generalitat de Catalunya i de la Diputació de Barcelona ha estat de 106.512,47 euros, sense tenir en compte els recursos tècnics i materials que també ens han estat assignats. Aquesta glopada d'inversió possibilita l'execució de molts projectes que havien quedat adormits en un calaix esperant el moment perfecte per a despertar-se. Ara és el moment.

Les infraestructures i serveis del Museu de Mojà i del Parc Prehistòric han rebut una empenta notable, essent aquest segon el més beneficiat. Quant al Parc, podríem destacar: la instal·lació d'un circuit de videovigilància; una nova senyalització exterior que ens permetrà entendre de manera amena i molt visible els seus punts d'interès; l'augment de la zona de tancament exterior de la Cova de les Toixoneres i una passarel·la interior que en permetrà l'obertura al públic; la museïtzació de tots els espais expositius de les pèrgoles didàctiques; el rebaix i l'adequació de la Galeria Sud de la Cova del Toll, afectada pel temporal Glòria; la instal·lació de la rèplica, a mida real, d'una óssa i els seus cadells i d'una nena neandertal; l'enregistrament en italià i alemany de dues pistes d'àudio per a les nostres audioguies, i la instal·lació, a l'entrada de la Cova del Toll, d'un espai adaptat per a poder deixar-hi els gossos mentre fem la visita.

Aprofitant la conjuntura actual, també hem volgut reforçar la nostra presència a les xarxes, impulsant una sèrie d'accions

digitals. Així, doncs, podem esmentar: la creació d'una nova pàgina web molt més intuïtiva i pensada perquè sigui un recurs pràctic per als potencials visitants de les Coves o del Museu; un vídeo 360° de les Coves del Toll i Toixoneres que permetrà a l'usuari fer-hi una visita totalment immersiva des de la pantalla d'un ordinador; la compra de tres tauletes digitals per a dotar de suport audiovisual la visita a la Cova del Toll; la realització d'un seguit de vídeos (format «píndola») que ens permetran difondre a les xarxes la singularitat del patrimoni cultural i històric moianès; la creació d'un joc-visita telemàtic dins l'app *Adventuriq*, i l'adequació al format digital de la nostra oferta didàctica per a escoles mitjançant l'activitat: *La Cova del Toll en un Zoom*.

L'oferta didàctica també s'ha vist ampliada amb dos nous tallers: *El riu que riu* (taller de medi) i *La família en una motxilla* (joc-visita «en viu» a Mojà).

L'assignació rebuda en forma de recursos tècnics ens ha permès de realitzar un estudi hidrogeològic de les conques dels torrents situats a l'entorn de la Cova del Toll, l'inventari de 500 peces del fons del museu i la restauració d'un enterrament infantil neolític (pertanyent a l'exposició permanent del museu) i de tres llibres dels segles XV i XVI.

Modestament, tenim la impressió d'haver intentat fer front a aquests moments difícils amb el que, a parer meu, mai no ens ha faltat: passió, il·lusió i adaptabilitat. Passió, perquè la Cova t'enganya, t'explica històries i tu les vols explicar; il·lusió, perquè estem acostumats a guardar «llavors d'idees» i, quan veiem que la pluja humiteja el sòl, correm a plantar-les perquè creixin fermes i vigoroses; i adaptabilitat, perquè vam créixer amb l'etiqueta de museu modest, aprenent a pescar en tota mena de rius, mars i oceans, sempre agraint i valorant el que teníem en cada moment.

La nova imatge dels Geganters

Geganters de Moià

Els Geganters de Moià ja tenim el nou logotip que ens representarà els pròxims anys. L'hem obtingut després d'un concorregut concurs en què vint-i-dues persones van presentar diferents propostes entre els dies 2 de novembre i 31 de desembre del 2020. Abans de res, volem donar les gràcies a tots els participants per l'originalitat i creativitat de les propostes.

Un cop validades aquestes, es va preparar la infraestructura i la part tècnica per tal de poder celebrar la votació per part de tots els membres dels Geganters de Moià amb la màxima seguretat sanitària possible. Es va dividir la colla en gairebé deu grups, que principalment eren grups de bombolles familiars. Durant el cap de setmana del 15, 16 i 17 de gener varen passar pel local el 95,74% de membres de l'entitat a fi de conèixer les propostes i procedir a la votació. En una urna hi votaven els adults i en una altra de més petita els nens i nenes, imprescindibles per a la colla.

El diumenge 17 de gener al migdia i un cop va haver votat tota la colla, es va procedir a l'escrutini per a conèixer el gua-

nyador. Per a fer-ho de manera totalment democràtica, una càmera de vídeo va gravar tot l'escrutini per a després ser enviat

**GEGANTERS
DE MOIÀ**

Lluís Cascales, autor del logotip (fot. Geganters de Moià)

a la colla gegantera i conèixer la proposta guanyadora.

El logo escollit vol representar de manera simbòlica les dues parelles de

gegants, així com també la vila de Moià. Es conforma a partir de tres colors, que són el blau i el verd (extrets dels gegants reis) i el marró (extret dels gegants prehistòrics). Aquests colors estan aplicats a una base en forma d'espill que recorda la forma romboidal de l'escut de la vila i la finestreta per on es mira des de dins dels gegants. Finalment, hi podem veure objectes essencials aplicats a cada espill: el pergami i el ram dels gegants reis i la llança i la gerra dels gegants prehistòrics, i per últim la moneda de plata de l'escut de Moià, un símbol de la nostra vila i de la nostra pròpia llibertat com a municipi.

Els Geganters de Moià volem felicitar en Lluís Cascales per la proposta, per la seva simplicitat que alhora defineix i re-

presenta exhaustivament la nostra entitat amb un logotip modern que ens permet de fer-ne un ús dinàmic i interactiu tant en formats digitals com físics.

Els Geganters de Moià hem demostrat amb aquest logotip que la cultura popular i tradicional catalana es pot adaptar als nous temps sabent conservar el caràcter identitari que representem i com a clars representants de tot un poble. És totalment imprescindible per a assegurar el futur que les entitats culturals anem adaptant els nostres costums i festivitats als nous temps, sempre tenint en compte la nostra història i sabent transmetre tots els valors que les generacions anteriors ens han llegat i que tenim el deure de transmetre als nostres descendents.

Reprenem les sortides!

Hospital - Residència Vila de Moià

Després de tots aquests mesos de restriccions i limitacions tant a dins com a fora del centre, després d'un any tan complicat i que ens ha marcat en molts aspectes, va arribar el dia que vam començar a veure la llum. Aquest dia va ser amb l'arribada de l'esperada vacuna contra aquest «dítxós bitxo», el coronavirus.

I no solament això: aquesta vacuna ha permès que puguem reprendre activitats que no podíem fer des de feia temps i que les puguem realitzar amb certa tranquil·litat. El que més il·lusió ens ha fet és poder reprendre les sortides de la residència per retrobar-nos amb la família i els amics, com també poder tornar a voltar per la vila o fer una escapadeta pels seus voltants.

Aquesta possibilitat ens ha donat moltes alegries i ens ha carregat les piles. És un gran pas que ens omple de felicitat, tant a les persones que viuen a la residència com a les seves famílies i també als

professionals que cuidem i acompanyem els residents.

Aviat esperem rebre noves indicacions, que segurament ens permetran d'anar reprenent cada vegada més la normalitat. Ara bé, aquesta alegria ha d'anar acompanyada de totes les mesures de prevenció que hem seguit fins ara i que no podem pas perdre de vista.

Els experts de l'àmbit sanitari insisteixen molt en la importància que, des dels centres residencials, remarquem, recordem i sensibilitzem famílies i amics sobre la necessitat d'extremar les mesures de prevenció. Són mesures ben sabudes i fonamentals per a anar batallant contra aquesta situació que patim des de fa ja gairebé un any.

Us demanem, doncs, el vostre suport, tal com ens l'heu anat donant fins ara. Entre tots ens hem de protegir, hem de vetllar pel benestar de les persones més vulnerables i de la comunitat sencera.

Un quinto diferent

C.E. Moià

El quinto de Nadal d'enguany ha estat diferent. De la mateixa manera que ha passat amb la majoria de tradicions de Moià, la pandèmia ens ha obligat a adaptar-nos. Per començar, aquest any el quinto no ha estat de Nadal. Tampoc no hem viscut aquells moments de tensió barrejada amb riures i nervis quan estem a un número de cantar bingo. Hem enyorat el fet de no trobar-nos tots junts i passar una bona estona... Però tot i les adversitats hem pogut continuar comptant amb la col·laboració de les empreses i botigues de Moià i del Moianès. Ho agraïm de manera molt sincera, així com a totes les persones que heu continuat jugant.

Hem canviat la venda de cartonets per la venda de números per a participar en el sorteig de les paneres. El sistema escollit per a fer el sorteig ha estat similar al d'una «llumineta»: tu compres un número i jugues amb aquest per optar a totes les paneres. Anotem nom i telèfon del participant i només cal creuar els dits i tenir sort. Com més números compris, més probabilitats tens de guanyar.

El diumenge 28 de febrer, des del camp de futbol, vam fer els sorteig de deu paneres. Perquè fos com més transparent millor, vam fer un vídeo en directe per la xarxa (Instagram) i així cadascú el podia seguir des de casa.

Per no perdre la tradició, el sistema de sorteig va ser amb el mateix bombo que fem servir cada any. Un d'ells treia les unitats, l'altre les desenes i un tercer les centenes. Un cop anaven sortint els números premiats, anàvem cantant els noms dels guanyadors. Cada panera tenia una cinquantena de productes: alimentació, cosmètica, accessoris, serveis, roba, complements, etc. A més a més, cada una anava acompanyada d'un premi extra: un pernil, una panera de llegums, una entrada a Caldea per a dues persones, un patinet elèctric o el premi gros: una smart tv de 43 polzades.

Els afortunats d'enguany van ser: Javier Arcos, Flora Marín, Mercè Vilalta, Carme Piella, Ferran Bové, Jordi Colillas, Montse Cardona, Mònica Clapers, Sara Soler i Betlem Fargues.

Una de les guanyadores del Quinto (fot. C.E. Moià)

MOIANÈS

800.000 euros en foment de l'ocupació

Consell Comarcal del Moianès i Consorci del Moianès

El Consell Comarcal i el Consorci del Moianès destinen durant l'any 2021 791.638,46 euros a fomentar l'ocupació i oferir orientació i acompanyament per a la inserció laboral a persones de la comarca aturades o afectades pel Covid-19, a través de diversos programes del Servei d'Ocupació Pública (SOC) de la Generalitat de Catalunya, així com de fons econòmics propis comarcals. Això permetrà la contractació de 45 persones en atur o afectades pel Covid-19 i beneficiarà 31 persones participants en els diferents programes d'inserció laboral (formació ocupacional i programa Ubica't).

1) En el cas dels **programes de foment de l'ocupació**, són 45 els contractes laborals previstos per a persones aturades o afectades pel Covid-19 o bé pròrrogues de contractes, dels quals ja se n'han formalitzat 18, que fins al moment comporten unes subvencions per un import total de 414.567,83 euros. Queden pendents de formalitzar 28 contractes per part del Consell Comarcal i de les empreses beneficiàries del 30 Plus.

- Cinc contractacions de persones aturades en el marc del Programa Treball i Formació de la convocatòria extraordinària Covid-19 i Treball i Formació Dona, adreçada a persones aturades de llarga durada, dones i persones que han perdut la feina a partir del 16 de març del 2020 afectades per la crisi del Covid-19. En total, l'import concedit ha estat de 81.967,73 euros. L'objectiu és aportar experiència laboral i formació als participants amb la finalitat d'obtenir més qualificació i oportunitats per a millorar la seva ocupabilitat i incorporar-se al mercat laboral.

- Dues persones contractades fins al moment en el marc de la subvenció del SOC-Plans de reactivació socioeconòmi-

ca Covid-19, que té per finalitat impulsar l'elaboració i execució d'aquests plans en l'àmbit de l'ocupació per tal de pal·liar les afectacions produïdes per la crisi del Covid-19. En aquest cas s'han contractat dos tècnics. L'import concedit fins al moment és de 68.800 euros.

- Una persona contractada en el marc de la subvenció del SOC destinada a incentivar la contractació en pràctiques de persones joves aturades beneficiàries del Programa de Garantia Juvenil, iniciativa europea per a reduir l'atur juvenil. S'han concedit 11.000 euros.

- S'han demanat i concedit sis pròrrogues per als agents d'ocupació i desenvolupament local del Consell Comarcal. Aquest programa del SOC vol dinamitzar, promoure i executar, en col·laboració amb altres actors del territori, les polítiques i els programes que afavoreixin la promoció econòmica del territori i el seu desenvolupament. S'han concedit 216.000 euros.

- En el marc del Programa Referent d'Ocupació Juvenil del SOC s'ha obtingut una subvenció per a la pròrroga de la contractació d'un tècnic o tècnica per a facilitar i acompanyar la transició de les persones joves des del sistema educatiu al sistema laboral i/o ocupacional. L'import ha estat de 36.800 euros.

- El Consell Comarcal del Moianès, amb fons propis, ha creat una convocatòria per a la contractació de plans d'ocupació comarcals Covid-19 i la constitució de borses de treball que inclouen set peons de brigada i/o manteniment i tres auxiliars administratius per a donar servei i suport als ajuntaments de la comarca. Actualment hi ha dotze contractes aprovats, per un import total de 83.151,71 euros. El 25 de febrer es va fer el procés selectiu dels auxiliars a Les Faixes, amb vint-i-una persones presenta-

des. A principis de març es farà la selecció dels peons a Can Carner, amb (fins ara) trenta persones admeses en el procés.

- El Programa 30 Plus és un programa del SOC aprovat en el Consorci del Moianès que es realitza conjuntament amb les empreses de la comarca. En aquest cas s'han concedit dos tipus d'ajudes. En el cas dels contractes realitzats per empreses a partir del programa 30 Plus, s'han aprovat disset contractacions de persones de trenta anys o més. Aquest programa ofereix un ajut econòmic a les empreses que contractin persones beneficiàries, les quals, a més, realitzen una formació adaptada al lloc de treball per tal de tenir més eines i recursos per a desenvolupar-se millor en l'entorn laboral. L'import previst per als ajuts a empreses és de 115.000 euros. Fins ara tres empreses ja han contractat tres persones. Aquest programa inclou formació per als participants i la contractació d'un tècnic per a la gestió del projecte. S'han obtingut 72.347,88 euros.

2) S'han concedit també ajudes al Consorci del Moianès per un import de 72.171,04 euros, adreçades a trenta-una persones beneficiàries per a la realització de **programes de formació** i itineraris per

a acompanyar i oferir nous instruments a les persones de cara a millorar l'ocupabilitat i les possibilitats de reincorporar-se al mercat laboral.

- Curs de Formació Ocupacional del SOC per a obtenir el certificat de professionalitat de nivell 1 d'operacions auxiliars de serveis administratius i generals, adreçat a quinze persones aturades. És un títol oficial expedit pel Departament de Treball, una eina per a millorar l'ocupabilitat de persones que estan a l'atur o que volen millorar la feina amb l'obtenció de formació reglada i el contacte amb empreses.

- Programa Ubica't del SOC. Setze itineraris concedits. L'objectiu és dur a terme projectes que desenvolupin actuacions d'orientació i acompanyament a la inserció laboral de persones desocupades, inactives o treballadores, preferentment les que es troben en una situació de precarietat laboral. Les actuacions ocupacionals que es podran desenvolupar dins aquest itinerari són tant les enfocades al mateix procés de recerca de feina, a l'anàlisi de l'ocupabilitat i de les competències de la persona i a la millora d'aquestes, però també al coneixement de l'entorn productiu i l'apropament a les empreses. L'import concedit ha estat de 30.196,54 euros.

Curs de formació ocupacional, a Can Carner

Caldaus i el «boom» dels jocs de taula moderns

Eduard Altarriba, soci de Caldaus

Poc o molt tothom ha sentit a parlar dels jocs de taula, però sovint associant-los als jocs «de tota la vida»: el parxís, els escacs, el dòmino o, anant una mica més enllà, el Monopoli, l'Scrabble o el Trivial Pursuit. I no s'equivoquen; són bons jocs que tenen legions de devots seguidors i es continuen venent. Però del que volem parlar en aquest article és del que genèricament s'anomenen «jocs de taula moderns» i de Caldaus, una associació amb seu a Calders dedicada a la pràctica i promoció d'aquesta mena de jocs.

Anem per parts. Aquesta història comença a mitjans dels anys noranta del segle passat a Alemanya. En aquells temps jugar a jocs de taula era un fet que la gent exercia de forma dispersa i casual al voltant d'un Trivial, un Risk o qualsevol dels jocs clàssics abans esmentats. Hi havia capelletes de devots, és clar, ja sigui als casals d'avis al voltant d'una bona partida de botifarra o en els ambients més *frikies* relacionats amb jocs de rol, Warhammer, Magic i altres excentricitats desconegudes pel comú dels mortals. Però a Alemanya, terra de gent que es pren seriosament això de jugar, un home anomenat Klaus Teuber va empescar-se un nou joc anomenat Colons de Catan o, com és conegut popularment, el Catan. Xavi Garriga, editor de DEVIR Iberia, una de les editorials més importants de jocs de taula d'aquest país, explica sempre que Catan és el punt d'inflexió, el primer joc de taula «modern» que es popularitza, entra a moltes llars (se n'han venut 25 milions!) i ha exercit de punta de llança per a obrir el mercat dels jocs de taula.

I a Catalunya aquest mercat s'ha obert. El DAU Barcelona, el festival més

important de jocs de taula que tenim a casa nostra, en nou anys ha multiplicat per deu el nombre d'assistents, arribant a la xifra de 30.000 persones en la darrera edició pre-pandèmica. Les xifres són igual de contundents en el nombre de jocs disponibles al mercat: en els darrers vint-i-cinc anys (des de la publicació del Catan) s'ha passat de 200 jocs anuals editats a més de 4.000 l'any 2019 i una editorial com DEVIR ha passat de vendre 6.000 jocs (2003) a mig milió (2019), xifra que es va multiplicar per dos per obra i gràcia del coronavirus, esdevenint un dels regals estrella del passat Nadal.

Aquest *boom* mundial també s'ha reflectit en una eclosió d'editorials, botigues i autors relacionats amb els jocs de taula. En aquest aspecte, a Catalunya tenim un magnífic entorn, amb editorials tan importants com l'esmentada DEVIR, Do It Games o GDM, el clúster de botigues al voltant de l'anomenat «triangle frikie» de Barcelona i un nombre creixent de canals de YouTube, *podcasts*, clubs i associacions al voltant d'aquest fenomen. Un fenomen que també ha arribat al Moianès i s'ha materialitzat en Caldaus.

Amb el seu quarter general ubicat a la biblioteca de Calders, l'associació compta amb socis provinents del mateix Calders, Monistrol, Moià, Castellcir i fins i tot gent de Sallent o Artés, que s'acosten a les sessions lúdiques, les quals acostumen a tenir lloc els dimarts al vespre i els divendres, així com un diumenge al mes en la seva versió familiar. Perquè, quan parlem de jocs de taula, molta gent acostuma a associar-los amb una espai d'àmbit infantil o familiar. I sí que una part dels

jocs de taula moderns, començant pel mateix Catan o el Carcassonne, són aptes per a l'entorn familiar, però hi ha una part substancial de la producció lúdica que per temàtica, complexitat o durada de les partides no és recomanable per als menors d'edat. Així podem trobar jocs dels anomenats *eurogames* que es basen en l'optimització de les jugades per a obtenir recursos i punts de victòria (com el mateix Catan), que en alguns casos poden ser d'una complexitat considerable i requereixen un bon dispendi de neurones (per exemple, el Concordia, On Mars o Brass). N'hi ha d'altres, com els *wargames*, que representen conflictes bèl·lics històrics o imaginats, els quals sumen a la complexitat de les normes partides de moltes hores de durada (per exemple, Polis, Root o La Guerra del Anillo). A Caldaus ens agrada jugar a aquests jocs de dificultat mitja-

na i alta, però també ens ho passem bé amb els jocs familiars i *party games* (jocs de normes molt senzilles pensats perquè un grup nombrós de jugadors s'ho passi bé), com el Bang, Throw Throw Burrito o Virus.

En tot cas, la varietat de jocs que hi ha al mercat ara per ara és enorme, fins i tot potser una mica aclaparadora. A Caldaus tenim una ludoteca a disposició dels socis, encara que sovint juguem amb els jocs particulars dels socis mateixos. Per això, si voleu endinsar-vos en aquest món, us convidem a assistir a una de les nostres trobades lúdiques, ja sigui en les sessions ordinàries a Calders (sempre en funció de les recomanacions sanitàries pertinents, és clar) o en alguns dels tastets de jocs que aviat esperem d'organitzar per diverses poblacions de la comarca.

Sessió amb el joc «Xia, leyendas de un sistema a la deriva» a la biblioteca de Calders

El 14-F a l'Estany

David Prat

Quan passaven uns minuts de les vuit del vespre, el president de la mesa, amb l'anorac posat, guants i mascareta, va començar a cantar els vots que anava extraient de l'urna: *En Comú Podem...*, *Esquerra...*, *Esquerra...*, *Vox...* Que el quart vot cantat fos de Vox no augurava re de bo.

La sala del Cine de l'Estany es veia ben buida: només hi havia els tres membres de la mesa, tres representants de l'ajuntament, quatre apoderats i un servidor. Una atmosfera ben diferent de la que, en les nits electorals estanyenques, hi sol haver al local de l'Associació de la Gent Gran, on, amb silenci expectant i enmig d'una densitat humana que ara tenim prohibida, la colla de gent que s'acostuma a reunir per seguir els recomptes de vots respira una electricitat ambiental que forma part del ritual electoral del poble. El passat 14 de febrer, però, les eleccions es van celebrar al Cine, un local molt més ampli i ventilat que mostrava un aire insòlit, trist i desolat.

La jornada havia anat bé. Els votants

s'havien anat repartint al llarg de tot el dia i a les vuit en punt el president i els dos vocals es treien el traje d'astronauta que s'havien posat una hora abans en va, ja que de set a vuit només un votant es va acostar a la mesa i, per acabar-ho d'adobar, no era ni positiu del virus ni contacte estret amb cap positiu.

I, tancades les onze tedioses hores de vot, el recompte va començar amb signes d'alarma: amb poc més d'una trentena de vots comptats, Vox ja en sumava tres, i Ciutadans, un. El vot espanyolista més furiós entrava a la pista de ball remenant els malucs i obligant els presents a empassar-se la saliva. Però al final es va veure que l'atzar havia concentrat les papernetes d'aquests partits al capdamunt de la pila de sobres i, a mesura que els minuts avançaven, una aclaparadora majoria de vots independentistes esmorteïa i ofegava l'onada demofòbica que es temia.

Cap a les vuit i vint, Esquerra Republicana de Catalunya agafava la davantera del recompte i ja no cedia aquesta posició fins al final. Com a tot el país, la baixada

Recompte de vots al local del Cine de l'Estany (fot. D. Prat)

de la participació va ser una de les dades més rellevants: d'un 91% de participació el 21-D del 2017 es va passar a un 74%. L'Estany és tradicionalment un poble amb una alta participació electoral, però el passat 14-F també va notar els efectes del Covid-19, de la desafecció política o potser del mal temps. El poble feia dies que era ple de cartells de quatre opcions polítiques diferents (cosa gens habitual a l'Estany), però això no va suposar cap incentiu per als veïns abstencionistes. Una altra xifra rellevant de la nit va ser el que podríem anomenar *vot protesta* o *vot empenyat*: en el 2017 hi va haver tres vots en blanc; enguany n'hi ha hagut cinc en blanc i cinc de nuls, que en total representen un poc menyspreable 4% dels vots emesos. Ja el voldrien alguns partits, aquest percentatge!

En clau nacional, el vot independentista en conjunt (ERC, JxCAT, CUP i PDeCAT) va mantenir el seu percentatge de vots: un 84% dels votants del poble. Esquerra va perdre més de dos punts, malgrat la victòria; JxCat va perdre sis punts, just el percentatge exacte de vots

que va obtenir el PDeCAT; i, finalment, un augment de dos punts va alegrar el vespre dels cupaires locals. A l'altre extrem del ring, el vot unionista (PSC, Vox, Ciutadans, PP i Recortes 0) perdia tres punts i mig de percentatge de suport, passant d'un 13% a un 9,5%. Per acabar, el sobiranisme no independentista d'En Comú Podem, va mantenir les sis paperetes obtingudes l'any 2017, vots que, amb la baixada de participació, li van suposar un petit augment percentual.

Un parell de veïns més es van atrevir a treure el nas pel Cine, ja amb el recompte començat, però això no va suposar en cap cas que el clima gèlid de la nit fes el tomb. Alleujats pel resultat final, els apoderats dels tres partits vencedors van fer cinc minuts escassos de tertúlia *post-match*. I cap a casa. Les nits d'eleccions, al bar sempre hi ha gent que segueix de reüll els gràfics de la tele mentre comenta la jugada amb el got a la mà. Aquesta vegada no: els carrers del poble celebren amb un silenci sepulcral uns resultats prou positius vist el temible inici del recompte.

Notes terçolenques

Ramon Puig

Pressupostos municipals

Per al portaveu de l'equip de govern, Marc Romero (Castell en Positiu), cal apuntar-se a la situació que ens imposa el Covid-19, bàsicament: 1) Benestar i salut; 2) Civisme; 3) Cultura i patrimoni (d'aquest tema ja n'hem parlat a LA TOSCA); 4) Educació; 5) Equipaments; 6) Promoció econòmica (ajudes a empreses, comerços i autònoms); 7) Medi ambient; 8) Via pública, amb el reforç de la brigada, entre altres; aquí s'inclouen la construcció de sales de mestres a l'escola bressol, l'aparcament del CAP, l'arxiu local, la bibli-

oteca, etc. Per la seva banda, Oriol Prats, portaveu i cap de llista de JxCat, afirma que donen suport a la seva aprovació, malgrat no ser els que ells haurien volgut; entenen que hi ha tres eixos bàsics: 1) Crisi sanitària i econòmica; 2) Apunts assistencials; 3) Benestar social.

Equipaments culturals

Ja vàrem informar de l'aprovació de 4.070.000 euros per al futur institut-escola, veritable *alma mater* de l'aparició i consolidació de l'equip de govern. En reunió amb la directora de Construccions i

CLÍNICA PODOLÒGICA MOIÀ
Centre de Podologia autoritzat pel Departament de Salut Plaça del Colom, 4 2n-2a // 08180 Moià

- QUIROPÒDIES (durícies, ulls de poll, ungles, ...)
- CONTROL PEU DIABÈTIC
- BERRUGUES PLANTARS
- ORTESIS DE SILICONA
- ESTUDIS BIOMECÀNICS
- PLANTILLES PERSONALITZADES
- REVISIONS INFANTILS

HORES CONVINGUDES

Cristina Homs Fargas N° Colegiada: 1456 93.820.91.55 - 659.660.348

Equipaments de la Generalitat, Imma Buxadera, aquesta afirmà que durant el primer trimestre d'enguany es podria perfilar el projecte i, de fet, la comunitat educativa farà la proposta de distribució d'espais i instal·lacions. Durant la campanya electoral municipal, l'escriptor i radiofonista Antonio Bermejo va sorprendre el personal amb una curiosa proposta —dic «curiosa», no «curiosa»— de fer una biblioteca que substituís l'actual espai de lectura. Ara es dona un caire comarcal a aquest projecte i aquí cal sumar-hi que, en conversa improvisada, el regidor Oriol Casso ens comentà el desig de convertir una part de l'ANLA en arxiu comarcal. Aquest arxiu, en cas d'aprovar-se, se sumaria a l'Espai Franch com a punt de «memòria i patrimoni local» (com és sabut, Josep Franch

i Clapers ens deixà un gran llegat de pintures que són reflex de l'exili del 1939; fem l'aclariment que l'Espai-Museu Josep Franch ocupa l'antic Cafè del Centre). Tot plegat fa que es vulgui obrir un procés de participació per a fer un Pla d'usos de l'ANLA, segons el full informatiu obert a «actors polítics, d'entitats i creadors». S'anomenarà «Fàbrica de Somnis». Que el somni sigui realitat!

El mural de l'ANLA

A l'edifici de l'ANLA s'ha pintat un mural que vol homenatjar les dones de Castellterçol que van treballar en la indústria tèxtil, silenciades pel soroll dels telers. Aquest mural representa diversos oficis que duïen a terme les treballadores (sortejadores, teixidores, filadores,

Mural de l'ANLA en homenatge a les dones del tèxtil

metxeres, bitllaires, bataneres...). L'obra, amb participació dels joves de Castellterçol que fan el batxillerat artístic, es va

pintar a finals de l'any passat i formava part dels actes de l'any de les dones del tèxtil 2020.

Festa de Sant Sebastià a Oló

Josep Canamasas

L'any 1885 una epidèmia de còlera va causar la mort a moltes persones d'algunes poblacions del Bages, entre elles Súria, Monistrol de Montserrat i Sant Vicenç de Castellet, i també, però avui del Moianès, Castellterçol, Moià i Santa Maria d'Oló. L'epidèmia va ser activa a Catalunya entre els anys 1884 i 1886, arribant a tenir en algunes poblacions fins a un 15 % d'infectats. A Oló no en tenim dades. Ara bé, segons el que sabem per transmissió oral, el contagi no va arribar al poble però sí al terme municipal. S'explica que els ocells queien dels arbres i van morir fins al torrent Fondo (entre Vilagur i Puigneró) i també a la serra Borina, ja molt a prop del poble. No se sap exactament quants morts hi va haver, però entre Torigues i Sant Miquel, enterrats a la carena, es poden trobar una dotzena de tombes d'aquesta època. Per a evitar contagis no es van enterrar al cementiri del poble.

Un cop passada l'epidèmia es va instituir un «vot de poble» en honor de sant Sebastià, que ja era un sant molt venerat a la població. Des d'aleshores, Oló sempre ha fet festa el dia 20 de gener. Inclús, quan l'empresari Joan Maria Roger Gallés va voler treure-la, els treballadors es van reunir per veure què feien i una comitiva, encapçalada per l'Angeleta de ca l'Andreu, va anar a veure el senyor Joan i li van dir que el vot de poble no es trencava i que es continuava celebrant la festa.

Malgrat que en la dècada dels anys cinquanta l'ajuntament la declarés festa local, sempre ha tingut un caràcter pròpiament religiós. Hi ha hagut alguns intents

Sant Sebastià, a Oló (fot. J. Canamasas)

de convertir-la en festa major d'hivern, com en altres poblacions, intents que no han acabat de reeixir.

Enguany, enmig de la pandèmia del Covid-19, només s'ha celebrat la missa tradicional, a l'església vella, com ja és costum, amb el sant presidint el presbiteri, i al final s'ha fet l'encesa d'espelmes que cada feligrès ha portat (una trentena). Han quedat enrere la processó pels carrers del poble i la representació d'alguna obra teatral que s'havien dut a terme abans. Al poble encara es conserven almenys tres versions dels goigs de sant Sebastià, de diferents èpoques, que es cantaven en tal diada.

PERFILS

Partença i llegat d'un mestre

Luis Castellví Laukamp, ex-alumne dels Jesuïtes de Sarrià, professor de literatura espanyola a la Universitat de Manchester

Josep Sindreu (fot. Marina Berdalet)

Mor el Josep Sindreu, professor de llengua i literatura catalanes als Jesuïtes de Sarrià durant trenta-cinc anys.

Passen els anys i ens van deixant els mestres. La darrera pèrdua ha estat el Pep Sindreu, que em va ensenyar llengua i literatura catalanes el curs 2002-2003. Des d'aleshores vam mantenir una amistat que es va cloure amb la seva mort, el proppassat 18 d'octubre, arran d'una cruel malaltia. Els darrers anys, ens agradava discutir sobre el procés independentista amb ferocitat carnavalesca, i una barreja d'espant i fascinació per les opinions de l'altre. Però sobretot parlàvem de llibres.

L'estiu passat, el Pep i jo debatíem sobre si el prestigi de les lletres castellanenes ens ha fet relegar la literatura catalana. Des dels anys vuitanta, hem viscut una immersió lingüística però no literària. En havent consultat les lectures del doctorat en hispàniques de Harvard, vaig avergonyir-me: dels vint-i-vuit llibres de la secció

catalana, elaborada pel catedràtic Brad Epps, no en coneixia ni una quarta part. El Pep va afegir alguns títols a la llista i jo vaig començar a llegir-los. Cada setmana comentàvem els meus progressos.

Els primers descobriments van ser *Els fruits saborosos* de Josep Carner i *Josafat* de Prudenci Bertrana. Malgrat la publicació coetània (1906), no poden ser més diferents. Carner, jove poeta del Noucentisme, té un domini formal extraordinari, i una maduresa impròpia de l'edat (vint-i-dos anys!). La seva visió de la família i de la dona és molt tradicional. En aquest sentit, *Els fruits saborosos* està a anys llum de *Josafat*, paradigma del Modernisme català. La narració de Bertrana descriu una relació sexual sadomasoquista, tema infreqüent en aquella època, tractat de forma provocadora però no grollera. En això el Pep i jo coincidíem: psicològicament parlant, Bertrana fila prim. El protagonista s'assembla al Quasimodo de Victor Hugo o als personatges més foscos de Poe.

Després de Bertrana, el Pep em va animar a llegir Caterina Albert (Víctor Català), la primera dona del nostre cànon literari. *Drames rurals* (1902) i *Solitud* (1904-1905) són dues joies. La primera és un recull de contes d'estil tremendista. S'anticipa al Cela de *La família de Pascual Duarte*. També evoca les ficcions de María de Zayas, la gran novel·lista del Segle d'Or castellà. Històries dures sobre homes que maltracten dones, víctimes de la brutalitat del món rural. El Pep, però, s'estimava més *Solitud*. No li mancava raó. És una novel·la d'una densitat poètica esfereïdora, en què el món absorbent i fantasiós de les rondalles acaba fet miques per la violència.

Mercè Rodoreda, hereva de Caterina Albert, podia arribar a ser tant o més llòbrega. Seguint el consell del Pep, vaig començar amb *La plaça del Diamant* (1962). Quina troballa la veu de la Colometa, quin equilibri entre el català col·loquial i el literari! Vaig prosseguir amb *El carrer de les Camèlies* (1966), novel·la de denúncia, sòrdida, però també força lírica, amb una estructura semblant als clàssics de la picaresca. De fet, ambdues novel·les es complementen: *La plaça...* se centra en la casa (el matrimoni) mentre que *El carrer...* posa el focus en la Rambla (la prostitució).

I, finalment, *Mirall trencat* (1974), la novel·la més ambiciosa de la Rodoreda. Quan anava per la meitat, vaig trucar al Pep: «Aquí mor massa gent!» Però després em vaig adonar que cap personatge no s'acaba d'extingir del tot. Continuen presents a la torre dels Valldaura. L'autora tenia ben apresada la lliçó de Faulkner: «El passat no és mort. No és ni tan sols passat.» En certa manera, *Mirall trencat* és una història de fantasmes en una casa embruixada. Això que els anglosaxons en diuen una novel·la gòtica. La Rodoreda va trigar sis anys a escriure-la. El resultat està a l'altura de les millors nissagues familiars europees.

¿N'hi ha alguna de comparable, en el cànon literari català? No hi tenim gaires novel·les. Els crítics citarien *Bearn o la sala de les nines* (1964), de Llorenç Villalonga. Una obra notable, que destaca pels seus retrats de París i Roma, i per una trama francmaçònica tan entretenguda com inversemblant. Tanmateix, la debilitat del Pep era *Mort de dama* (1931), foguerada de joventut del mateix escriptor mallorquí. La societat palmesana desfila davant d'Obdúlia de Montcada, viuda de Bearn, que agonitza en el seu llit, tot refent el testament en funció de qui li fa més la pilota. El llibre no deixa canya dreta. Rèiem tant comentant-lo que per una estona oblidàvem la seva malaltia.

Sense sortir de Mallorca, el poeta balear predilecte del Pep era Bartomeu Rosselló-Pòrcel, mort de tuberculosi a vint-i-quatre anys. Va ser un autor precoç, força influït per l'avantguardisme, amb bona orel·la per a les cançons populars. «Noça» n'és un bon exemple, amb la seva harmonia entre folklore i surrealisme. Però Rosselló-Pòrcel també va escriure peces de factura clàssica. Al Pep li agradava el madrigal «Compliment a Mercedes» i, per suposat, «A Mallorca, durant la guerra civil», un dels millors poemes de la literatura catalana.

Biblioteca de Josep Sindreu (fot. Marina Berdalet)

Com a bon lletraferit, el Pep tenia una memòria envejable. Sovint recitava versos per il·lustrar un argument. Havia llegit les dues traduccions de l'*Odissea* de Carles Riba (1919 i 1948): «Conta'm, Musa, aquell home de gran ardit, que tantíssim errà...» A parer seu, ambdues traduccions, juntament amb les *Elegies de Bierville* (1942) i *Salvatge cor* (1952), constitueixen el cim de l'obra de Riba. Només vam poder comentar el sonet 19 («Celeste mur, i els blaus cavalls del vent»), que era el seu preferit.

Ara bé, en el panteó literari del Pep, el lloc preeminent l'ocupava Ramon Llull. Dotze dies abans de la seva mort va tenir l'esma d'enviar-me unes anotacions sobre el *Libre del gentil i dels tres savis*, el *Libre d'orde de cavalleria* i *Blanquerna*, així com unes precioses miniatures sobre la vida de Llull («*Breviculum* de Karlsruhe, primera meitat del segle XIV, ofert a la reina de França», m'indicava). Mesos

abans, m'havia regalat un assaig de Joan Ferraté sobre Ausiàs March, bo i animant-me a llegir el *Tirant lo Blanc* en l'edició de Riquer. Ja no podrem comentar-lo.

Egoïstament, no sols sento el dolor per la pèrdua humana, sinó també per la pèrdua intel·lectual: la ment apagada, els coneixements perduts. Una vida sencera de lector, com acredita l'esplèndida biblioteca de la casa familiar a l'Estany. Dècades d'experiència docent a l'escola, on era capaç de dotar d'encant els pronoms febles. Una personalitat insubstituïble, amb un sentit de l'humor que li brollava a dojo. I una companya, l'artista Marina Berdalet, que l'omplia de la joia de viure amb la seva creativitat. Ella brillant amb els quadres i ell amb els llibres. El Pep ho havia llegit tot, i això inspira respecte. Fins al punt que alguns vam esdevenir professors per intentar assemblar-nos-hi.

Et trobem molt a faltar, Pep. Descansa en pau, amic i mestre.

UNA MICA D'HISTÒRIA

Oficis antics i personatges de Moià (12) Ferrer: Joan Codina i Espinasa

Roser Portet

Parlar amb el Joan, als seus cent anys, és parlar de moltes coses, essent com és posseïdor d'un cervell en ple rendiment. Potser el fet de jugar a escacs —una de les seves facetes vitals, per la qual és més conegut— li ha donat aquest engranatge actiu i la serenor per a afrontar-ho tot. Vam parlar del català i els seus aprenentatges, de les seves experiències en la guerra civil i l'estada d'un mes i mig en el camp de concentració d'Argelers com a exiliat en acabar la guerra, passant per com podem millorar el contingut de LA

TOSCA, per la vida a la residència amb la seva dona, a qui va cuidar fins que va morir, i, al final, vam parlar del seu ofici: com ell diu, «fer de ferrer no m'ha ocupat tanta vida, no arriba a la meitat...».

L'entrevista l'hem completada amb el testimoni del seu nebot, Josep Codina i Vilardell, amb qui va treballar en el mateix taller. Fa tres anys que es va jubilar, però de la seva experiència professional en guarda la passió amb què l'ha viscuda. Només cal fer un volt per Moià per a veure la petjada dels ferrers de Cal Quirze.

Joan Codina

Com vas començar a treballar de ferrer, Joan?

«Cal Quirze, eines de tall» l'havia muntat el meu pare, que era el que es deia Quirze. Havia vingut de Gallifa, entre el 1910 i el 1920. Hi va haver el taller a la cantonada del carrer de la Tosca amb l'avinguda de la Vila; més endavant el taller era al carrer de la Tosca, i anaven tots dos tallers; després el de la cantonada va desaparèixer. També es va obrir una botiga a l'acabar la guerra civil, a la Baixada del Mestre, a l'edifici de Cal Bou. Jo havia nascut el 1920, abans de la guerra hi havia treballat, quan tenia uns dotze anys vaig començar a ajudar-hi, a manxar o a ficar carbó, o a endreçar les eines del taller. A totes les cases era el mateix, tant si feia calor com fred tocava ajudar a casa. Es començava com a aprenent i anaves canviant de feina, evolucionaves... Vaig fer de ferrer a l'acabar la guerra civil fins al 1980, aproximadament. En realitat no era el que volia, però vaig acabar fent de ferrer, la vida va fer que m'hi quedés: et cases, agafes els companys aquí, acabada la guerra tampoc no podies anar enlloc. Sempre vaig treballar amb el meu germà Jaume, el taller el portava ell.

Com era la feina?

Era molt difícil o molt fàcil de fer: agafaves un tros d'acer, el posaves a la fornall, li donaves la forma del que volies: de ganivet, de destrall, d'escarpa... Totes les eines de pagès i de paletes les fèiem a dins la fornall i esmolant-les.

Les eines bàsiques que fèiem servir eren la fornall, que anava amb carbó de coc i portava una manxa o un ventilador per a donar-li aire; l'enclusa, on es pica amb els martells o malls (un treballador aguantava la peça de ferro i deia a l'altre on havia de picar amb el mall; era molt sistemàtic, l'altre marcava on s'havia de picar i el que picava anava fent el mateix moviment de picar tota l'estona; quan les peces eren grosses gairebé sempre es necessitaven dues persones; quan eren petites amb una persona n'hi havia prou), i el martinet, un martell automàtic, bastant gros, que feia molta feina.

Els mànecs de fusta els feien a cal Carreter i fusters, moltes vegades els demanàvem nosaltres o veníem l'eina sense mànec i el client se n'anava a fer-lo fer pel seu compte. Molts mànecs eren de fusta de freixe, que anava molt bé, o de roure.

No treballàvem només per encàrrec, anàvem fent peces que creïem que es necessitaven i ens les venien a comprar al taller: triaven la que volien de les que teníem fetes. O et venia el carreter i et deia que volia una fanga, ell ja feia el mànec, potser l'hi havien encarregat a ell directament, o a l'inrevés.

Una de les feines que més fèiem era la reparació d'eines: moltes eines duraven molt temps; per exemple, a una fanga se li desgastava la punta i el que feies era afegir-n'hi un tros, soldant-la, amb unes plaques petites que escalfaves i picaves i ja s'enganxava, però havies de saber-ne, agafar justa la mida del material que necessitaves, perquè si no es desenganxava i ho havies de tornar a fer. L'havies de trempar: li posaves material i al foc, a una

temperatura adient, i veies que la punta que li posaves, el que havia de treballar, es tornava blanc, si tu el deixaves blanc hi havia el perill que amb un cop aquella peça afegida saltés, havies de deixar que agafés una mica de color, quan veies que agafava un color ocre o blau el tornaves a posar a l'aigua i ja quedava trempat d'aquell color, si deixaves passar del blau ja gairebé quedava massa tou. A cada peça havies de veure com el material s'adequava per a encertar-la, mirar com podia aguantar el foc cadascuna, si el material era més fort o més fluix —no tots els materials aguantaven igual el foc o els cops—. Ara sí que tot el material és homogeni.

Sempre hem treballat en ferro i acer, però de tot en dèiem ferro, les eines es

feien d'acer, el ferro és més bast i no era tan resistent.

Al taller van treballar-hi de cinc a deu treballadors, depèn de l'època.

Quins eren els clients?

Els clients eren els pagesos i treballadors de la construcció, però també treballàvem per a cases comercials, moltes de Barcelona. Una vegada, en un viatge que vaig fer a Mallorca, vaig veure una màquina de trinxar herba que portava la signatura de Quirze Codina i vaig comentar al pagès que devia haver-se fet a casa meva.

La feina del vostre taller va anar canviant molt...

L'ofici es va anar perdent, van sortir les cadenes comercials, com La Bellota i d'altres, que fabricaven escarpes i paletes, martells... i ho venien més barat. Encara que aleshores la mà d'obra era barata, era més fàcil anar a una ferreteria i ja ho tenien més barat que fer la peça o venir a comprar la que fèiem nosaltres. No pensava que anés tan de pressa com va tot ara. Mentre hi va haver la dictadura, s'avançava més a poc a poc; cap al final, els deu últims anys de Franco, ja es va notar en l'evolució de l'economia, però quan es va acabar la dictadura tot va evolucionar massa de pressa. Al taller havies de canviar el fer, va canviar el que necessitava el pagès, ja es van arraconar les eines de tall, ja vam començar arades de rodes, les màquines de batre, les garbelladores..., les màquines que s'arraconaven deixàvem de fer-les i agafàvem les que es feien servir en aquell moment. Quan hi va haver aquest canvi va ser quan vam començar a treballar en xemeneies.

Recordes alguna anècdota que vulguis explicar?

Per a esmolar les eines, el pare baixava amb els treballadors del taller al Molí d'en Brotons per afilar-les. Agafava totes les que tenia, posem un centenar, i s'esmolaven a la mola que hi havia, d'un diàmetre d'un metre aproximadament, amb

Reixa de Josep Codina i llums de Jaume i Joan Codina, al carrer del Comerç

els embarrats i sobre el dipòsit d'aigua. Es col·locava l'home tombat en unes fustes perquè pogués anar esmolant les eines estirat, amb les mans anava llimant i afilant, la mola anava rodant agafant l'aigua per no escalfar massa les peces, perquè si no perdien el tremp i quedaven inservibles. La persona tampoc no es podia protegir les mans del fred, perquè necessitava la sensibilitat per a afilar bé les eines. A l'hivern era molt dur, si hi havia gel l'havien de trencar per a poder agafar l'aigua per a la mola. Es va fer així fins abans de la guerra, nosaltres ja ho podíem fer amb electricitat.

Estàs satisfet del teu ofici?

No sé si m'hauria agradat ser aviador, però em sembla que no haguera donat resultat, perquè em marejava bastant. Era el que volia, perquè havia vist revistes d'aviació i ho somiava, però potser hauria tingut una decepció. Fer de ferrer és com fer un altre ofici, t'hi has de posar, quan feia una eina estava per allò i ho «disfrutava», no ho fas per fer l'eina sinó que «disfrutes» allò que fas, a més de fer-la perquè has de treballar per guanyar-te la vida. El que fa bé l'ofici el «disfruta», allà hi poses tot el teu saber perquè surti bé, si veus que falles t'hi enfades i al vespre estudies per què has fallat i l'has de tornar a fer, sigui una destral, un ganivet, una creu o una lletra que t'havien dibuixat...

Josep Codina ens explica com veia el Joan i el Jaume, el seu pare, al taller.

Jo m'hi vaig posar a l'acabar la mili, provisionalment durant quaranta anys, perquè hi he «disfrutat» molt. Teníem un estil de forja diferent, el meu pare i el Joan es passaven la vida forjant, ells eren més barrocs, havien de cargolar i tornar a cargolar el ferro. Fins i tot m'hi barallava, perquè, en ple estiu, per a torçar un ferreguet, a qualsevol hora havien d'engegar la forn, ja que el ferro s'ha de treballar en calent, i fotia una calor! «Feu-ho a les set del matí!», els deia. Els agradava molt el foc.

Els van treballar en una època en què

les hores de treball d'un home no valien res, valia més un quilo de ferro que tenir un home tot el dia a la forn. A més, el ferro l'has d'escalfar contínuament, a la que el treus del foc se't refreda de seguida, l'has de tornar a posar a la forn i tornar a esperar deu o quinze minuts i imagina't les hores que t'has de passar allà, no es pot pagar. Si no ho tens mecanitzat et maten.

Amb el Joan, al taller, vam entendre's tota la vida, vam treballar durant trenta anys junts i mai no ens vam tenir res; amb el meu pare, tampoc.

El meu pare ja va traslladar el taller en els anys vuitanta cap a la carretera de Vic, hi havia més espai i no es feia tant soroll, al mig del poble no podia ser. Sortosament, moltes coses han canviat per a millorar.

*Pilastres del carrer de les Joies,
de Josep Codina*

MISCEL·LÀNIA

La vila que no volia créixer

Quirze Solà

Una vegada hi havia una vila que no volia créixer. «Quan seré jo tan feliç com ho sóc ara?», pensava. Amb la seva companya, la ciutat, tenien converses.

La vila sempre li deia:

—Veient la teva sort, em nego a créixer. Diré als meus homes que oblidin la indústria i totes aquelles tècniques que amb la riquesa també duen la disbauxa i, en conseqüència, la pèrdua dels valors. En canvi, els oferiré els meus camps i els meus boscos, la terra per a llaurar i... Però de què rius, si es pot saber?

—No vull ferir-te, amiga meva —respongué la ciutat—. Sempre em sorprèn la teva innocència. És tan bonica! Em fas pensar quan era com tu. Convençuts que les guerres sagnants han de parar, els homes han començat les guerres econòmiques i tecnològiques cercant de ser els primers a dominar. Els pobles i les ciutats han crescut perquè també ho han fet les idees i la ciència. Paguem un fort tribut, ¿però que no ho fan, potser, aquests pobles endarrerits que no han volgut, o bé no han pogut, posar-se on els correspon? ¿Creus de debò, estimada, que amb la teva manera de pensar podràs donar una

vida digna als teus vilatans? ¿Saps, potser, el segle en què vius?

—La teva saviesa —féu la vila— és molt trista i penso que em vols introduir en un forat fosc on no s'albira cap sortida i tothom resta perdut.

—Es nota, companya —replicà la ciutat—, que encara no has pres decisions gaire serioses. La creixença et durà inexorablement a prendre-les, i unes seran bones, altres no tant, i la vida continuarà.

—Em podràs aconsellar quan calgui? —digué la vila.

—Només m'hauràs de veure a mi —féu la ciutat— i l'instint et dirà el que has de fer. Malgrat tot, veuràs que són els homes els qui han de trobar el seu equilibri. Nosaltres, com mudes expectadores de la seva dinàmica, els veurem passar. Després en vindran uns altres... I deixem la xerrera, que comença a fer-se fosc i demà tindrè un dia molt atrafegat.

—Doncs que els fums i el soroll et deixin dormir —desitjà la vila.

—I a tu el teu neguit, estimada —augurà la ciutat.

—Fins demà, amiga ciutat.

—Fins demà, amiga vila.

Un fruit del confinament: de «Moyá» a «Moià»

Plade

En la vida hi ha una sèrie de preguntes a les quals és indispensable i molt important donar resposta, i aquesta és una de les que... tant és! No cal que la busqueu! Jo us la puc respondre!

Doncs això, que l'altre dia, rellegint de nou part de la correspondència de la mili, em va passar pel cap que no tenia ni la

més remota idea de quan ni com es va fer el canvi de la «y» per la «i» en el nom del nostre poble. I direu: «Tant me fa!» (podeu parar aquí la lectura!) o potser: «Mira!, jo tampoc ho sé. A veure?»

De fet, és un interès que l'any 73 del segle passat ja el tenia present i en alguna de les cartes enviades ja feia el canvi

com aquell qui res. A mida que tenia la certesa que les cartes arribaven igual a la seva destinatària em vaig anar atrevint a fer-ho més sovint fins que, a finals del servei, ja les enviava totes a «Moià».

He de fer-vos saber que el que ve a continuació es deu a una recerca feta a la revista moianesa LA TOSCA, on vaig poder adonar-me que durant molts anys (1964, 65, 66, 67, 68, 69, 70, 71, 72, 73, 74, 75, 76, 77, 78, 79...) a la mateixa publicació era normal veure les dues maneres d'escriure el nom de la nostra població. I no diguem res de dos dels idiomes ara «oficials» a l'Estat espanyol, el castellà o *español* i el català, dels quals, quasi per golejada, era l'*español* el guanyador de la lliga (res a veure amb l'Espanyol de futbol).

Es curiós constatar que les presentacions dels reportatges són escrits en castellà (per exemple, «Una charla con el Rv. D. Miguel...»), i tota la resta, preguntes i respostes, en català. Un altre exemple, «Una charla con los bomberos de Moyá», i tota la continuació en català... Signava les entrevistes un tal ARSO [nom sota el qual s'amagaven els redactors Josep Armadans i Josep Solà].

No sé pas com he arribat aquí, a parlar d'aquest tema idiomàtic, però ara no puc pas tornar enrere. Faré una altra ressenya i tornaré al que importa a tots els que heu aguantat fins aquí. LA TOSCA de «julio-agosto 1964» és un número especial, amb la portada en català («25 anys de pau») i a l'interior, tot igual, majoria de l'idioma imposat en aquells anys (de fet, no tinc clar si ha canviat gaire...). Per cert, que dels anuncis de festa major de les empreses moianeses, una cinquantena, només en dos surt el nom com a «Moià»!

A lo que vamos... (Carai, ara ja faig com la revista en els anys 60!) Aquest 1964 és interessant: trobem tres moments de certes ganes d'opinar sobre el canvi de «y/i»

a les «Cartas al director». La primera, en el número de «julio-agosto», signada per les inicials I.C.P. demanant que sigui per sempre mes «Moyá». La segona, en el número de «septiembre», de Mn. Josep Ruaix, deixa clar per què ha de ser «Moià», i la tercera, del mes de «diciembre», amb la signatura d'onze persones moianeses que també expressaven les seves raons per a fer el canvi de «Moyá» a «Moià». I no és fins a l'abril de 1972 que no he trobat cap més referència ni informació del canvi de lletra en el nom de la capital del Moianès. També a les «Cartas al director», signada en aquesta ocasió per J.P. i T.R., demanant a qui calgui el canvi.

(Un incís per a tornar a treure el fet dels dos idiomes... LA TOSCA núm. 291, «abril-mayo 1973», publica l'editorial «Comentando», on explica per què la revista publica informacions en tots dos idiomes; en l'editorial, en espanyol, surt el nom de «Moyá».)

Som ara a «enero de 1975», novament a «Cartas al...» i és ara l'Albert Parareda qui demana canviar i catalanitzar el nom del poble.

Això es posa interessant: «En Moyá, a veintidós de mayo de 1975. Reunión extraordinaria de las entidades moyanenses con la corporación municipal» (1975 i la informació de la casa gran, dels plens, etc. en espanyol! És clar que encara teníem dictador!). En aquesta reunió la segona qüestió és parlar de si «Moyá o Moià», Josep Ruaix exposa per què ha de ser «Moià» i tot seguit queda clar que es demanarà a «la superioridad» el canvi del nom de la «Villa de Moyá» a «Moià». A LA TOSCA d'agost d'aquest mateix any, 1975, l'ajuntament informa de l'inici de l'expedient pel canvi de nom.

Arribats al 1976, dues qüestions: una, que la revista núm. 319, del mes de gener, té la portada en català i en

canvi, a l'índex, hi consta «Moyá»!; i dues, «Asuntos varios, ayuntamiento pleno... Sentimiento de la corporación municipal por el fallecimiento del ex-mo... [dictador] y la satisfacción por la proclamación del ... [«campechano»]... A uns anys vista (és una visió particular) tinc la sensació, o la certesa, que Espanya és l'únic país que va acceptar la mort del dictador de forma natural per a desfer-se de la dictadura. La història ens ensenya... I encara dura...

Abril del 76, a l'ajuntament entra una reclamació perquè *no es faci* el canvi de «Moyá» per «Moià».

Agost del 78, anuncis de festa major: encara hi ha dos anunciants amb «Moyá»

i, en canvi, un anunci amb... «Avinguda del Cabdill»! I un tal Josep que demana que Moià sigui Moià, escrit així...

I ara sí! Toquem cornetes i tambors! «El Consejo de ministros de 28 de septiembre de 1978 acordó aprobar el cambio de nombre del municipio de Moyá por el de MOIÀ»!

Dono per acabada aquesta informació, que espero que valoreu en la mesura que us serveixi per a alguna cosa.

Costa dir adéu... Setembre de 1979, acord del ple de l'ajuntament: «Cambio de nombre de la Avenida del Caudillo por = Una parte, Avinguda de la Vila y por otra, Baixada del Mestre.» Continua l'idioma espanyol en la informació municipal.

Premi de poesia

Josep Riera

El moianès Sebastià Alboquers i Bosch ha guanyat el premi de poesia del passat Nadal, en la categoria d'adults, que convoca cada any l'ajuntament de Puigcerdà i que reproduïm a continua-

El «convit» de Nadal

Ja és Nadal:

*una casa engalanada,
una taula ben parada,
i moltes ganes de fruir,
poca gent, però agermanada,
bones menges i bon vi,
l'escudella, i el capó,
presideixen el convit.*

*Quines ganes de gatzara,
però ha de ser amb moderació,
mascareta, la distància,
i rentats amb molt sabó,
que el que ens toca viure ara
és Nadal, amb pau i amor.*

ció. El Sebastià, que resideix actualment a Escadarcs de Fontanals de Cerdanya, regenta el restaurant Cal Cebes, d'Urús, municipi de la comarca de la Baixa Cerdanya.

*Celebrem-ho amb molta estima,
perquè avui ja n'és Nadal,
pels que som,
pels que van ser-hi,
i també pels que vidran.*

*És un Nadal diferent,
sembla que és més gran el pis,
hem de ser-hi poca gent,
i mai ser-ne més de sis.*

*Els tres reis són en camí,
duent somnis i esperança,
pel que s'ha d'esdevenir,
no cap pas tanta frissança,
que serà ben bo, segur,
tornarem a la bonança...
Feliç 2021!*

Versos diversos...

Baltasar Fonts

Annie Marquier, francesa, nascuda en 1940 i des dels vint-i-vuit anys resident al Quebec, és una autora d'una dilatada carrera com a matemàtica, economista i música. Arran d'un viatge a l'Índia, però, va descobrir els mestres espirituals, la psicologia holística i el ioga. Des d'aleshores

s'ha fet un nom en el món del creixement personal.

Tornar a ser el que som, fugint de les evasions més o menys conscients de què fem gala. Aquest és un poema, traduït per Antoni Pascual, d'una gran nitidesa en aquest sentit.

*Jo estava ben closa en una clofolla.
Creia que era incapaç de canviar la meva vida.*

*Després
vaig trobar la pregonesa del mar,
la bellesa del cel,
la llibertat dels ocells,
la força del vent,
la lleugeresa dels núvols,
la claror del sol,
i vaig sentir que tot això
era jo.*

*Jo era profunda com el mar,
bella com el cel,
lliure com els ocells,
potent com el vent,
lleugera com els núvols,
lluminosa com el sol,*

*i aleshores vaig escollir tornar
a ésser la que era.*

Fot. C.I.C. – Moià

 **CLÍNICA DENTAL
PUJOL**

Ctra. de Manresa, 35 - Baixos
08180 Moià
www.clinicadentalmoia.com
Tel. 93 830 06 98
Mòbil 629 058 269

ODONTOLOGIA GENERAL
URGÈNCIES
ORTODÒNCIA
IMPLANTS

Solucions a la sopa de lletres (p. 15)

BERMUDES: calça curta que portaven els soldats britànics a les illes Bermudes, descobertes per Juan Bermúdez, de Palos de la Frontera (Huelva), a començaments del segle XVI.

BIQUINI: banyador femení de dues peces, presentat en 1946 quan es van fer les primeres proves nuclears a les illes Bikini de l'oceà Pacífic.

CÀRDIGAN: peça d'abrigar que va utilitzar l'exèrcit del setè comte de Cardigan en la guerra de Crimea (s. XIX).

JAQUETA: peça d'abrigar dels pagesos francesos amb el nom provinent de Jaques (Jaume).

KATIUSQUES: botes d'aigua que duia la protagonista de la sarsuela de Pablo Sorozábal *Katiuska, la mujer rusa* (1931).

LEOTARDS: mitges gruixudes de punt que utilitzava l'acròbata francès Jules M. Léotard en el segle XIX.

LEWIS: pantalons de treball creats per la companyia de l'alemany Levi

Strauss als Estats Units en el segle XIX.

PAMELA: barret femení d'ala molt ampla, posada de moda durant el segle XVIII pel personatge femení de la novel·la *Pamela o la virtut recompensada*.

PANTALONS: peça per a tapar les cames posada de moda pel personatge Pantaleone de la *Commedia dell'Arte* (s. XVII).

PERKINS: jersei que portava l'actor Anthony Perkins, protagonista de *Psicosis* (1960), d'Alfred Hitchcock.

REBECA: jersei de dona que duia el personatge de la pel·lícula homònima d'Alfred Hitchcock (1940).

SABRINES: sabates que portava l'actriu Audrey Hepburn en la pel·lícula *Sabrina* (1954).

VAMBA: Sabatilla d'esport de sola goma de la marca Wamba creada per la Pirelli (1939).

XIRUCA: bota de muntanya amb sola de goma per fora i de cànem per dins creada per la casa Chiruca en els anys cinquanta del segle passat.

PUBLICACIONS

Obra de maduresa

Josep Ruaix i Vinyet

Marian Baqués.

En el camí.

Set mirades diverses des de l'educació

Madrid: PPC: Cruïlla, 2020.
332 pp.

El pare Marian Baqués i Trenchs (conegut normalment a la nostra vila com a pare Marià), de la comunitat escolàpia mo-

ianesa, ens acaba d'oferir una obra de maduresa: *En el camí*, amb el subtítol de *Set mirades diverses des de l'educació* (editat per PPC i Cruïlla, Madrid 2020). Després d'un pròleg de la professora asturiana Rosa Piquín i una introducció de l'autor, aquest desenvolupa unes meditacions sobre la vida humana seguint set destacats passatges de l'Evangel·li de sant Lluç que donen lloc a altres tants capítols, amb aquests encapçal-

ments (que, per a més claredat, numero): 1) «La Visitació. L'acolliment»; 2) «El bon samarità. Ètica i moral»; 3) «Un pare tenia dos fills. Dos llops en mi»; 4) «El cec. La bellesa»; 5) «Zaqueu. Autoconeixement i autoestima»; 6) «Passió i mort de Jesús. Passió i mort»; 7) «Emaús. Assaig de pregó pasqual». El llibre es clou amb un epíleg.

He dit que és una obra de maduresa. El pare Marià, nascut a Terrassa en 1947, ha fet un extens recorregut en l'àmbit de la pedagogia —com a mestre i director d'escola, com a professor universitari i com a autor de material didàctic— i en l'àmbit de la pastoral —com a prevere servicial i actiu—. En diverses tongades, com la d'ara, ha viscut molts anys a Moià i s'ha implicat intensament en la vida local. En aquest sentit se li ha de reconèixer, entre altres mèrits, el d'haver-se especialitzat en l'acompanyament espiritual de malalts i de famílies que perden un ésser estimat, adollant consol, afecte i pau. Per aquesta seva llarga i fecunda vinculació amb la nostra vila bé es mereix de ser tingut per fill adoptiu de Moià, títol que, personalment, desitjaria que li fos reconegut de manera oficial. I, de fet, el volum que ressenyo conté nombroses referències a Moià i comarca i a personatges nostrats (vegeu, per exemple, la introducció, tot el capítol primer i les pp. 136, 255, 256-257, 288, 305, 310-311, 322 i 323).

La maduresa del pare Marià també es deu a les moltíssimes lectures que ha fet i fa i que li permeten de nodrir la seva ment, d'eixamplar horitzons, d'aprofundir temes. No cal dir que aquest volum incorpora molt sovint citacions d'altres autors, textos que també molt sovint tradueix ell mateix a la nostra llengua per tal que el lector trobi el llibre més assequible.

I, parlant de llengua, hem de reconèixer que l'autor escriu molt bé, fa vívides descripcions, distribueix la matèria escament, arrossega l'interès del lector.

Particularment, m'he sentit sobretot atret pel capítol sisè, en què el pedagog escolapi afronta el problema del mal, problema que, sigui per l'edat, sigui per la situació de pandèmia en què ens trobem, sigui per altres desgràcies que s'esdevenen en el món, em suscita actualment freqüents interrogants, que miro de respondre, com el sacerdot escolapi, des de la visió cristiana.

També parlant de llengua, podem dir que el pare Marià ja s'ha fet un estil propi, a l'hora d'escriure i a l'hora de parlar en públic. Generalment, per exemple, fa servir frases curtes i fins i tot, ara i adés, sense verb, amb què aconsegueix de condensar el seu discurs i alhora fer suggeriments al lector perquè el continuï pel seu compte. Ja més en detall, diria que és un seu tret estilístic fer servir la conjunció *que* en lloc de *perquè* en oracions causals (per posar un sol cas, on subratllo la partícula en qüestió: *El cert és que Jacob surt coix de la lluita. Que les lluites amb Déu —o amb un mateix— deixen rastre* [p. 118], equivalent a *El cert és que Jacob surt coix de la lluita. **Perquè** les lluites amb Déu —o amb un mateix— deixen rastre*). Com també ho és emprar els pronoms febles de datiu en lloc d'un *per a* seguit de pronom personal (també un sol cas, on subratllo els pronoms febles: *Sóc el seu pare! Et sóc, us sóc, imatge de la paternitat i la maternitat de Déu* [p. 115], equivalent a *Sóc el seu pare! Sóc **per a tu**, sóc **per a vosaltres**, la imatge de la paternitat i la maternitat de Déu*), si bé aquest és un recurs del qual convé no abusar.

I ara sóc jo qui no vull abusar dels lectors de LA TOSCA i poso punt final a aquesta recensió, tot i que el llibre mereixeria més comentaris, agraint al pare Marià el regal d'aquesta seva obra de maduresa i recomanant-la a tothom qui vulgui reflexionar sobre la pròpia vida i la dels altres.

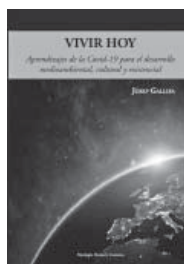
Llibres

Alegria Julià. *Tots sis*

L'Hospitalet de Llobregat: Santillana Infantil; Comanegra, 2020, 180 pp.

Amb el subtítol *Històries certes i certes històries* i amb il·lustracions de Miguel Bustos, l'autora, mestra jubilada i vinculada a Moià, explica dotze contes, repartits al llarg dels mesos del curs escolar. Tot el llibre està ambientat a Moià, encara que no ho digui explícitament, sobretot els capítols corresponents a juliol i agost.

Josep Gallifa. *Vivir hoy*

[S.l.]: Kit-Book, 2020. 120 pp.

Amb el subtítol *Aprendizajes de la Covid-19 para el desarrollo mediambiental, cultural y existencial*, aquest pedagog moianès publica les seves reflexions. El llibre es va presentar el dia 26 de gener en una taula rodona organitzada pel Grup de Recerca, Psicologia, Persona i Context, sota els auspicis de la Universitat Ramon Llull.

J. Guilaine, M. Llongueras, M.À. Petit i F.X. Oms (ed.).

El Neolític i l'Edat del Bronze a la cova del Toll: les excavacions de 1976-1977

Barcelona: SERP; Societat Catalana d'Arqueologia, 2020. 203 pp.

Aplega treballs de vint-i-vuit especialistes sobre les excavacions a la cova del Toll per part d'un equip catalano-llenguadocià, en 1976-1977. S'actualitzen alguns treballs realitzats llavors i es contextualitzen les ocupacions holocèniques a la llum dels coneixements actuals.

MOIÀ
Avda. Zona Industrial, s/n
Tels. 93 830 12 25
93 820 77 77

AVINYÓ
Antoni Prat, s/n
Tel. 93 838 72 78

SANT QUIRZE SAFAJA
Ctra. de Mollet-Moià
Km. 25,400

ROVIRA
GAS-OILS

CALEFACCIONS - INDÚSTRIES
AGRÍCOLA - AUTOMOCIÓ

GAS-OILS ROVIRA
T. 93 830 12 25

GAS-OILS ROVIRA
T. 93 830 12 25

SERVEI A DOMICILI
TELS. COMANDES :
93 830 12 25 - 93 820 77 77

David Pagès i Cassú. *Bones llavors*

[Girona]: l'autor, 2020. 212 pp.

Recull de vuitanta articles publicats per l'autor en diversos mitjans de comunicació durant els anys 2012-2020. Un dels articles (pp. 45-46) parla de l'eclesiàstic, gramàtic i escriptor moianès Josep Ruaix amb motiu d'haver complert setanta-cinc anys. El pròleg és d'Albert Jané, i les il·lustracions, de M. Pilar Cassú.

Revistes

—**Modilianum**, núm. 63 (2n semestre 2020), revista d'estudis del Moianès, amb 96 pp. d'articles d'història.

—**Catalunya Cristiana**, setmanari, del 7-2-2021, amb l'article «Equivocar-se d'adversari», del nostre company de redacció Josep Ruaix.

—**Full Diocesà**, de Vic-Solsona, del

14-2-2021, amb una nota sobre el llibre *En el camí*, de Marian Baqués.

—**Llengua Nacional**, núm. 112 (4t trimestre 2020), amb el treball «Un altre terme covidà conflictiu», de Josep Ruaix, amb qui també es publica una entrevista (amb motiu d'haver complert vuitanta anys) a càrrec de David Pagès.

Diaris

Regió7

9-1-2021

«Castellcir ja disposa d'un mapa amb 148 elements del patrimoni cultural i natural».

16-1-2021

«El PDeCAT demana que el confinament al Moianès passi a ser comarcal. El partit de-

nuncia "la greu situació econòmica" que comporten per al territori les restriccions d'àmbit local».

27-1-2021

«Apareixen vestigis d'un possible nucli iber a Monistrol de Calders. Els arqueòlegs consideren probable que les restes trobades siguin d'un edifici del segle III o IV aC». «Hi ha moltes coses a estudiar en salut mental», declaraci-

Odontologia conservadora i estètica
Endodòncia i pròtesis
Odontopediatria
Ortodòncia
Cirurgia
Implants i periodòncia
Blanquejaments

Visites diàries

CLÍNICA DENTAL ANFRUNS

Dra. Carlota Anfruns Damians - Odontòloga i Màster en Od. Integrada d'adults
Dr. Lluís M. Anfruns i Serra / Metge - Estomatòleg

Av. de la Vila, 3-5 - 08180 Moià - Tel. 93 820 81 28

ons d'Àurea Portet, moianesa cap del Servei de Salut Mental.

1-2-2021

«L'oposició de Monistrol de Calders es queixa d'un IBI excessiu i en vol una rebaixa. El govern de la CUP recorda que amb les darreres ordenances l'impost s'ha congelat, i sosté que la pujada de fa un any va ser l'única del mandat».

2-2-2021

«El Moianès té el percentatge més alt del país de vacunats amb la segona dosi contra el coronavirus». «La nova depuradora de Moià estarà en ple rendiment a finals d'aquest mes».

5-2-2021

«Moià finalitza les obres de millora de la coberta del local de Les Faixes».

9-2-2021

«El PSC del Moianès posa el focus a millorar la salut i la mobilitat. El partit crea una agrupació pròpia a la comarca, ara vinculada íntegrament a la federació del Vallès Oriental».

10-2-2021

«El bus del Moianès a la UAB podria entrar en servei dilluns. La nova fase decretada pel Procicat, que permet la represa parcial de l'activitat presencial a la universitat, faria possible estrenar la línia, la qual preveu sis expedicions

diàries (tres d'anada i tres de tornada) de dilluns a divendres no festius».

16-2-2021

«Castellterçol acull avui una festa de l'escudella de petit format. Es farà un acte tancat al públic amb una sola caldera, que es repartirà a les dues residències del poble».

20-2-2021

«Moià aprova la cessió del terreny per a l'escorxador per a petits productors. La instal·lació s'ubicarà en una parcel·la del polígon del Prat, al costat de la pista de skate, i es destinarà al bestiar boví, oví i cabrum, que actualment han de dur a sacrificar lluny de la comarca». «Dos detinguts per cultivar un miler de plantes de maria en una nau de Castellterçol. Els arrestats són acusats d'un delictes contra la salut pública i un de defraudació de fluid elèctric».

22-2-2021

«Mor l'ex-regidora i professora de Moià Mercè Bigorra. Vinculada al teixit cultural de la capital del Moianès, va dedicar la seva vida l'ensenyament».

ara

21-2-2021

«Mor Jürgen Müller, un dels fundadors de La Fura dels Baus».

MOVIMENT DEMOGRÀFIC

Naixements

Jordi Monné Amores, fill de Joaquim i de Maria, dia 4 de gener.

Adrián Mariscal López, fill de Francisco José i de Laura, dia 7 de gener.

Defuncions

Josep Paz Colls, de setanta-vuit anys, dia 19 de gener.

Mercedes Navarro Mestres, de setanta-cinc anys, dia 12 de febrer.

Agustí Puig Fabrés, de vuitanta-nou anys, dia 18 de febrer.

Antonio Quirante Mancebo, de seixanta-sis anys, dia 19 de febrer.

Mercè Bigorra Estevadeordal, de seixanta-set anys, dia 20 de febrer.

NECROLÒGIQUES

A la nostra companya de redacció

Mercè Bigorra

Associació Cultural Modilianum

Mercè Bigorra (fot. C.I.C. - Moià)

«Vaig entrar a treballar a l'Institut el 1977, un any molt important per a mi: em vaig llicenciar en Història el juny, em vaig casar el juliol i el setembre començava a treballar a l'Institut. No havia fet mai classes i vaig haver de donar un munt d'assignatures: Història de primer, Geografia de segon, Història de tercer, Filosofia de tercer, Música de primer, Català de segon... Va ser dur perquè no estava preparada, però tot és acostumar-s'hi, vaig veure que havia d'aprendre'n i m'hi he passat trenta-sis anys.» Amb aquestes paraules encetava Mercè Bigorra la conversa que, juntament amb Maria Antònia Oller, va mantenir amb LA TOSCA el 18 de maig del 2018, el dia que l'Institut Moianès celebrava el seu cinquantenari.

Perquè la trajectòria professional de Mercè Bigorra i Estevadeordal, traspasada el proppassat 20 de febrer, ha estat estretament unida a l'Institut de Moià. Filla de cal Porcater, va poder cursar el

batxillerat i fer la carrera d'Història a Barcelona, en una època en què el fet de ser dona encara tancava moltes oportunitats formatives. Acabada la carrera, va trobar feina en l'acabat d'estrenar Centre Lliure Adoptat, l'embrió de l'actual institut, on faria classes durant trenta-sis anys, fins a pre-jubilar-se. En va ser directora entre 1983 i 1985. La seva especialitat seria primer l'assignatura d'Història —on molts de nosaltres la vam tenir de professora— i, després, la d'Història de l'Art, la seva veritable vocació i on se sentia més còmoda. (Els darrers anys també havia contribuït amb els seus coneixements d'art a les sessions sobre anàlisi de grans obres organitzades pel Cercle Artístic del Moianès: sobre *Los fusilamientos del 3 de mayo*, de Goya, l'any 2013, o sobre *Els relotges tous*, de Dalí, l'any 2016.)

Moianesa de soca-rel, i amb molts aspectes de la vila que no eren del seu grat, ja en les primeres eleccions democràtiques (1979) s'hi involucrà, presentant-se com a número set de la llista d'esquerres (Entesa Municipal pel Treball i la Democràcia). Però el pas decisiu el faria en les eleccions municipals del 2011, quan entrà a formar part de l'equip d'AraMoià de Dionís Guiteras. Després d'anar en una de les darreres places aquell any, en les eleccions següents (2015), tot i anar en vuitena posició, l'aclaparador triomf dels republicans la portà a l'equip de govern i, durant aquell mandat (2015-2019), es féu càrrec de la regidoria d'Educació i Divulgació Cultural. Ja abans de tot això, la Mercè havia estat una de les impulsores de l'agermanament de Moià amb la vila alemanya de Mauer. També va formar part durant anys del Patronat de Museus.

A part de l'actuació municipal, les inquietuds de la Mercè també la van fer involucrar en altres iniciatives dins l'associacionisme moianès. Va formar part del grup escènic del Casal des de 1969 fins a 1976, participant en els Pastorets, *Els ar-*

bres moren drets, Aprobado en inocencia i *El retaule del flautista* (1972).

A mitjans dels anys setanta seria Baloó i després Akela dels llobatons en l'Agrupament Escolta de Moià.

L'any 1977 va formar part de la junta del Casal, encapçalada per Joan Capdevila, que va continuar el procés endegat uns anys abans, sota la presidència d'Agustí Grau, de convertir aquesta entitat en el pal de paller de la cultura moianesa.

Però pel que fa als signants d'aquest escrit, el que més els unia amb la Mercè era la pertinença a l'Associació Cultural Modilianum, entitat a la qual va estar vin-

culada des dels inicis; i quan l'any 2012 des de Modilianum ens vam fer càrrec de LA TOSCA, també s'incorporà al seu Consell de Redacció. Malgrat que el fort de la Mercè mai no va ser l'escriure, sempre la vam tenir al costat a l'hora d'organitzar jornades, exposicions, assistir a fires o qualsevol tipus de parades, moltes vegades amb el seu inseparable Ton. Encara que aquests dos darrers anys, a causa de la seva malaltia, no va poder col·laborar en la venda del calendari, sí que no es pogué estar de passar a mostrar el seu suport a la nostra tasca. El nostre agraïment, Mercè!

Mercè, fins que tornem a trobar-nos

Laura López Tomàs, directora de l'Institut Moianès

El dia 20 de febrer va morir la Mercè, la Mercè Bigorra Estevadeordal. Serenament, al costat de la seva estimada família.

No es pot deslligar la història de l'Institut de la de la Mercè: primer va entrar com a alumna, als inicis de l'institut, a finals dels seixanta i començaments dels setanta. Després d'un parèntesi, en què va anar a Barcelona a estudiar Filosofia i Lletres (Història), va tornar a l'institut el curs 1977-1978 com a professora i no va marxar fins que es va jubilar l'any 2013. També va ser directora de l'Institut durant el període que va de l'1-7-1983 al 24-9-1985.

Era una professora estimada per tots, alumnat i professorat. La seva qualitat humana era innegable: bona persona, directa, transparent, receptiva a noves idees, sabia argumentar o acceptar els arguments dels altres.

Entusiasta en la docència, professora excel·lent, les seves classes eren admirades per tots, es podia passar hores per

preparar una sola classe d'història de l'art, per treballar una nova metodologia. Mai no va perdre l'entusiasme per ensenyar, per educar.

La Mercè era una persona vital, alegre, plena de vida, i transmetia aquesta energia. Apassionada, cap injustícia ni cap persona no la deixaven indiferent. Quants alumnes es deuen recordar de la Mercè amb afecte, perquè gràcies al seguiment que els feia van poder obtenir el títol d'ESO! Feia tutoria fins i tot als passadissos i a les escales de l'Institut, si convenia. L'èxit dels seus alumnes era vital per a ella, sempre treballant pel bé de tots ells.

L'any 2004 vam anar juntes de viatge de final de curs a París, amb vint alumnes de 2n de batxillerat. Hauria estat un viatge sense problemes, si no fos perquè el divendres quan vam arribar a l'aeroport... havien cancel·lat el nostre vol! Semblava que seria cosa d'hores i ens vam acomodar com vam poder a les cadires del recinte. Va passar el temps, va arribar el dissabte i van tornar a cancel·lar el vol. No semblava que aquell dia poguéssim tornar. Ens vam organitzar per passar la nit en un hotel i aquell vespre estàvem tots

*La Mercè, a l'Institut, per Sant Jordi,
l'any 2012*

junts al passadís, menjant paté i jugant a cartes, units en la dificultat. El diumenge, quan vàrem arribar a l'aeroport, el vol tornava a estar cancel·lat... Vam acordar amb l'agència que aniríem amb TGV de París a Perpinyà, i que des d'allà un autobús ens portaria a casa. En aquell viat-

Mercè Bigorra Estevadeordal *Museu de Moià*

El propassat 20 de febrer ens va deixar na Mercè Bigorra Estevadeordal, massa jove: seixanta-set anys. La Mercè fou una col·laboradora constant del Patronat de Museus de Moià, organisme de gestió del Museu, les Coves del Toll i l'Arxiu Històric fins a la seva dissolució el 31 de maig del 2018.

Des de l'any 1985 i fins la seva dissolució, la Mercè va ser membre ininterrompudament del Patronat de Museus, ocupant diversos càrrecs de vocal, tesorera i com a regidora del consistori en la darrera

ge vaig aprendre que has de tenir el límit de la targeta de crèdit el màxim de gran possible: amb la meva targeta vam poder pagar les habitacions de l'hotel i la Mercè va pagar els vint-i-dos bitllets del TGV! L'enteresa que va mostrar la Mercè durant aquells dos dies va ser, permeteu-me l'expressió, brutal. Els nois i noies (i jo) estaven confiats veient la seva gran capacitat organitzativa... Que gran, Mercè!

Va anar passant el temps, va arribar la jubilació, i recordo la il·lusió amb què ella planificava els viatges en autocaravana amb el seu marit, el Ton... He dit jubilació? No, la Mercè no podia estar ociosa! Poc després de jubilar-se, es va incorporar a l'Ajuntament de Moià com a regidora i en l'àrea d'educació sempre va estar al costat de les escoles i va engegar programes de millora per als infants i el jovent de la vila, sempre pensant en el bé comú.

I va arribar el final, i se'n va anar tal com era: organitzant, demanant als fills, el Pol i l'Iu, que per al funeral fessin això, que no fessin allò altre... Mercè fins al final.

Que la terra et sigui lleu, Mercè, fins que tornem a trobar-nos.

etapa. Trenta-tres anys de dedicació posen de manifest l'estima de la Mercè pel Museu i el patrimoni moianès.

Entre 2015 i 2019, com a regidora d'Educació i Divulgació Cultural, va ser la responsable política del Museu i els equipaments dependents, amb una gran implicació, ja que, tot i la seva absoluta dedicació a la cura dels seus progenitors, sempre buscava temps i no es perdia cap acte institucional de la institució que requeria la seva presidència.

Des del Museu de Moià, el nostre més sentit condol i una forta abraçada al Ton, l'Iu i el Pol i a tota la seva família.

DADES METEOROLÒGIQUES

Estació pluviomètrica de l'Escola Pia

LATITUD 41° 48' 53" N LONGITUD 2° 5' 44" ALTITUD 741 m

GENER 2021

DÈCADA	TEMPERATURES			ESTAT DEL CEL			VENT	PLUJA	
	Màx.	Min.	Mit.	Serens	Coberts	Núvols	Dominant	Parcial	TOTAL
De l'1 al 10	3,9	-2,7	0,6	4	4	2	NW	18,0	
De l'11 al 20	6,2	-0,9	2,7	6	3	1	NW	0,0	
Del 21 al 31	11,2	3,8	7,5	6	2	3	W	3,0	21,0

La borrasca «Filomena» dels dies 9 i 10 ens va deixar un cop de vent de 80 km/h, 18 litres de pluja, 1 cm de neu, i temperatures mitjanes dels dos dies de 3,6 (la màxima) i -0,7 (la mínima).

FEBRER 2021

DÈCADA	TEMPERATURES			ESTAT DEL CEL			VENT	PLUJA	
	Màx.	Min.	Mit.	Serens	Coberts	Núvols	Dominant	Parcial	TOTAL
De l'1 al 10	12,5	4,7	8,6	3	2	5	NW	9,0	
De l'11 al 20	13,0	4,5	8,8	6	2	2	W	3,8	
Del 21 al 28	13,1	5,7	9,4	5	2	1	SE	15,2	28,0

COMPARATIVA GENER – FEBRER 1921-2021

	Gener 1921	Gener 2021	Febrer 1921	Febrer 2021
Mitjana de les màximes	9,1	7,2	8,2	12,9
Mitjana de les mínimes	0,4	0,2	1,3	4,9
Temperatura mitjana	4,7	3,7	4,7	8,9
Màxima absoluta	15,0	14,9	12,0	17,8
Mínima absoluta	-4,0	-5,6	-4,0	1,3
Pluja mensual	33,4	21,0	141,3	28,0
Pluja màxima en un dia	23,3	10,6	85,5	15,2
Dies de pluja	3	6	9	10
Dies de neu	2	1	1	0

Les dades meteorològiques de Moia actualitzades cada 15 minuts (i les dades històriques des de l'any 2006) es poden consultar a la pàgina web de Carles Illa i Casanova, *MeteoMoia.cat*. També es pot seguir al Twitter: @MeteoMoia, i al Facebook: Meteo.Moia.

NOTA DE LA REDACCIÓ

Totes les persones i entitats que vulguin fer-nos arribar articles, cròniques, informacions, etc. per al pròxim número de LA TOSCA, ens ho poden fer arribar fins al dia **8 d'abril**, a través del correu electrònic latosca@latosca.cat o bé deixant-nos-ho a la nostra bústia, a Can Carner.

Per a dents
més blanques

DENTIBLANC

El dentífric amb extracte de papaia,
d'enèrgica acció emblanquidora.

**DENTS NETES,
BLANQUES I
BRILLANTS**

Demani consell farmacèutic.

GAUDEIX D'UNA BONA CUINA
EN UN ENTORN NATURAL

•
DINARS I ESMORZARS
DE FORQUILLA

Camp de Vol de Moia
Av. del Prat, s/n
08180 Moia
Tel. 93 830 08 02

HORARI:
DE DIJOURS A DIUMENGE,
DE 8.30 A 17.30 H

• MOIA •

